

Знесені коронавірусом

На Тернопільщині зі сміхом обговорюють можливих кандидатів на посаду «втраченого» голови облдержадміністрації

» стор. 3

Навігатор від прем'єра

В Україні приступили до ремонту автодоріг після зими, визначивши найгірші траси, а також укотре запускають внутрішні авіамаршрути

» стор. 8

Книжкам потрібен рейтинг

У списку найкращих твори Марії Матюс, Василя Шкляра, Юрія Винничука

» стор. 13

Україна молода

Вівторок, 25 лютого 2020 року

№ 21 (5623)

Учораши курси
НБУ:
1 \$ = 24,453 грн
1 € = 26,412 грн
1 рос. руб. = 0,379 грн

Дорогі «Дорогожичі»

Давнє дохристиянське слово наших предків, закарбоване у назву станції метро, підтверджує, що ми, українці, не вчораши на цій землі, а наша історія сягає в глиб віків

» стор. 5

Спроба змінити назву станції на «Бабин Яр» збурить не лише столицю.
Фото з сайта ua.reactor.cc.

«Спочатку приходять російські ЗМІ, а потім — російські танки».

Олександр Турчинов
екссеєкетар РНБО

■ ГІБРИДНА ВІЙНА

«Сепарів» вам у «ящик»

Системи для блокування російського сигналу на Донбасі вимкнуто

Тарас ЗДОРОВИЛО

Протидіяти гібридній війні з боку РФ Україні доводиться не лише в окопах на східному фронті нашої держави, а й у радіо- та телевіферах. І боротьба за мізки українців триває повсякчас. Проте нова влада або цього не розуміє, або ж свідомо підігрує окупантам. Адже як інакше можна пояснити тривожний факт, озвучений екссеєкетарем Ради національної безпеки та оборони України (РНБО) Олександром Турчиновим, який заявив, що встановлені при «старій» владі системи для блокування російського сигналу близько пів року тому припинили свою дію, хоча «глушилки» взагалі повинні були встановити вздовж усього кордону з РФ.

«Щоб обмежити вплив російських ЗМІ та російських пропагандистів, ми побудували вздовж лінії розмежування систему технологічних агрегатів, нейтралізувати російське телебачення. Вони локалізували передачу сигналів з окупованої території, з території Росії і посилювали сигнал українського телебачення, українського радіо. Тривалий час на окупованій території, коли включали російський канал, була «пелена», нічого зрозуміти не можна було», — пояснив Турчинов.

Хто дав команду відключити навіть ті нечисленні системи для блокування російського сигналу — невідомо. Наразі значна частина Луганської та Донецької областей, підконтрольна Україні, може примати не лише російське телебачення, а й скажені сепаратистські канали, де взагалі просто якесь психічно нездорове марення транслюють.

На думку екссеєкетаря РНБО, саме з інформаційної підготовки населення починаються всі військові операції Росії. «Спочатку приходять російські ЗМІ, а потім — російські танки. Ми це бачили на прикладі Криму, коли довгий час, особливо під час президентства Януковича, було включене «зелене світло» для російського телебачення, російського радіо, для інших російських ЗМІ. Крим, Донецьк, Луганськ — там народ дивився переважно російські канали», — зазначив Турчинов.

Варто додати, що наприкінці січня цю кричущу проблему вже озвучував голова Луганської облдержадміністрації — керівник обласної військово-цивільної адміністрації Сергій Гайдай, який ініціював візне засідання РНБО щодо проблем протидії ворожому контенту та інформаційної реінтеграції Донбасу. «Інформаційну війну ми сьогодні програємо. Вздовж лінії розмежування чутний сигнал усіх сепаратистських FM-радіо. Аналогічна ситуація з російським телебаченням. Тому я звернувся до секретаря Ради національної безпеки і оборони України Олексія Данілова з проханням про виділення мобільних комплексів, здатних ефективно протидіяти ворожому сигналу», — акцентував на проблемі Сергій Гайдай.

У свою чергу представник Нацради з питань телебачення і радіомовлення України в Луганській області Володимир Горобець поінформував про загальну ситуацію в телерадіопросторі регіону. За його словами, найближчим часом має відбутися кодування супутникового сигналу 20 українських телеканалів, але більшість населення є користувачами кабельних мереж, власники яких переважно вже уклали відповідні угоди з медіагрупами, тож для них ситуація не зміниться.

Крім того, зовсім скоро в межах міжнародної технічної допомоги Луганщина отримає три цифрові передавачі (1 кВт) для розвитку мережі FM-мовлення вздовж українсько-російського кордону та поблизу лінії розмежування. ■

■ НА ФРОНТИ

У Веселенькому невесело

Командування Операції Об'єднаних сил говорить про загострення ситуації на луганському напрямку та ворожі обстріли окупованих населених пунктів

Леонід ШКІЛІНДЕЙ

Російські окупантів війська та їхні поспілаки обстріляли позиції Об'єднаних сил із застосуванням озброєння, яке заборонене Мінськими угодами. Окупанти вели вогонь зі ствольної артилерії калібру 122 мм. Противник випустив 20 снарядів по захисниках Кіндрашівської Нової. Знаючи, що окупанти традиційно активізуються та здійснюють обстріли напередодні або під час певних дат, українські захисники були готові до того, що ворог розпочне «свое святкування» саме 23 лютого. Перед обстрілом наших позицій росіянин, намагаючись дискредитувати підрозділи Об'єднаних сил, вдалися до збройних провокацій та нанесли вогневі удари по своїх позиціях, які розташовані поблизу житлових будинків окупованого населеного пункту Веселеньке.

Командування ООС наголосило, що Об'єднані сили ніколи не вели, не ведуть і не вестимуть вогонь по будинках мирних жителів. Ці злочинні дії є характерними лише для російських окупантів військ. Загалом за чотири минулі доби збройні формування Російської Федерації та їхні поспілаки 48 разів порушили режим припинення вогню. Противник обстріляв наші позиції із заборонених Мінськими домовленостями артилерійських систем калібру 122 мм, мінометів калібру 120 мм та 82 мм, а також із гранатометів різних систем, БПЛА, озброєння БМП-2, великокалібер-

Об'єднані сили продовжують виконувати бойові завдання в посиленому режимі.

них кулеметів і стрілецької зброї. На Донеччині обстріли зафіксовані поблизу населених пунктів Мар'їнка, Піщевик, Новомихайлівка, Новорійське, Старогнатівка, Лебединське, Павлопіль, Красногорівка, Водяне, Піски, Гнутове. Поблизу Талаківки ворог здійснив по наших позиціях гранатометний постріл із безпілотного літального апарату. На луганському напрямку противник обстріляв наші позиції із Травневим, Кримським, Оріховим, Новоолександровівкою, Хуторм Вільним, Золотим-4, Попасною, Новозванівкою, Луганським, Новолуганським, Новотошківським, Кіндра-

шівською Новою. 21 лютого внаслідок ворожих обстрілів один військовослужбовець Об'єднаних сил отримав поранення. 22 лютого один військовослужбовець підрівався на міні. Вночі 22 лютого при спробі прориву через лінію фронту нашими військами була розбито диверсійно-розвідувальна група збройних формувань Російської Федерації. Противник під прикриттям вогню зі стрілецької зброї намагався вийти на позиції українських захисників поблизу населеного пункту Новотошківське. Підрозділи Об'єднаних сил відбили атаку. Ворог залишив на полі бою тіло загиб-

лого російського найманця. Об'єднані сили продовжують виконувати бойові завдання в посиленому режимі і готові до будь-яких збройних провокацій противника. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

За даними телеграм-канала «Вольнодумець», противник продовжує укріплювати свої передові позиції бронетехнікою. На ділянці під загальнюю назвою «Золоте» за останні 7-10 днів ворог укріпився 5 танками та 6 БТРами. На ділянці від Докучаєвська до Новоазовська окупанти також виставили на своїх позиціях по 2-3 танки та БТР.

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Харківські виробничіники сьогодні постачають свою продукцію до 159 країн світу, нарощуючи обсяги торгівлі. Скажімо, загальний тогорічний прибуток сягнув майже півтора мільярда доларів, що на 10,6 відсотка більше, ніж позаминулого року. Найбільшим попитом наші товари користувалися у країнах Європейського Союзу, де вдалося заробити майже четверту частину всієї суми. Успішно експортували продукцію також до Росії (17,9%), Єгипту (9,3%), Туреччини (6,4), Японії (5%), Білорусі (4,6%), Польщі (4,3%). Лідерами продажу стали харчові та рослинні продукти, що склали майже половину фінансового прибутку. Ще 18,6 відсотка коштів заробили виробники машин та різного електротехнічного

■ ЕКОНОМІКА

Торг тут доречний

Харківщина минулого року заробила на експорті товарів майже півтора мільярда доларів

обладнання.

У свою чергу, обсяг імпортних поставок на Харківщину минулого року зріс усього лише на 0,3 відсотка, проте й далі у грошовому еквіваленті перевищує рівень експорту — 1,7 мільярда доларів. Третину цих коштів отримав Євросоюз — 33 відсотки. Великі партії товарів надходили також із Китаю (20,1%), Російської Федерації — (15,9%), Німеччини — (6,9%), США — (5%) та Італії — (4,5%). Основ-

ними товарами, що імпортуються, за даними Головного управління статистики у Харківській області, були машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них, продукція хімічної промисловості, готові харчові продукти, недорогоцінні метали та вироби з них, засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби.

Ще 377 мільйонів доларів торік Харківська

область заробила на експорті своїх кваліфікованих послуг, що на 11 відсотків більше, ніж позаминулого року. Причому заробляли харків'яни переважно своїм інтелектом у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних технологій (64,9%), а також організацією подорожей і послугами ділового характеру. Основними споживачами експорту в даному випадку стали США, Ізраїль, Мальта, Швеція, Франція.

До речі, Харківщина минулого року не лише надавала, а й замовляла послуги іноземним компаніям. Серед лідерів такого партнерства стали Швейцарія, Російська Федерація, Туреччина, Польща та Греція. Йдеться про транспортний зв'язок, фінансову діяльність, технічне обслуговування і ремонт, туристичні подорожі, ділову сферу. ■

■ ЩОБ ПАМ'ЯТАЛИ

«Еней» був парубок...

Портрет героя з позивним «від Котляревського» художниця передала краєзнавчому музею

Поряд із художницею Юлією Петушинською, яка тримає портрет Антона Цедіка в образі Енея, стоїть мати героя Ольга Цедік.

Фото автора.

Ганна ЯРОШЕНКО

Полтава

Так збіглося, що в дні пам'яті Героїв Небесної сотні полтавська громадська активістка й художниця Юлія Петушинська передала до краєзнавчого музею імені Василя Кричевського власну картину, з якої в образі Енея на нас дивиться майданівець і учасник АТО з Полтави Антон Цедік (хлопець мав на фронті позивний «Еней»). Будучи молодою людиною із загостреним почуттям справедливості, під час Революції гідності Антон подався на Майдан до Києва й попри те, що

був у самісінькому епіцентрі буреніх подій, тоді лишився неушкодженим. Коли ж розпочалася війна на сході України, полтавець вступив до лав добровольчого батальйону «Донбас», брав участь у визволенні міст Лисичанськ, Попасна Луганської області. Під час Іловайського котла частина батальйону «Донбас» потрапила в оточення. Антон не міг залишити своїх побратимів... І коли 29 серпня 2014 року вони виходили так званим «зеленим» коридором на автомобілі КрАЗ, його розстріляли бойовики. Антону Цедіку було всього 27 років...

Посмертно він нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

Полтавська патріотка Юлія Петушинська та ж була активною учасницею Євромайдану в столиці. «Не можу без сліз згадувати ті події, — зазначила вона. — І, знаєте, якби ми тоді, стоячи на Майдані, знали, що на сьогодні матимемо те, що маємо, то, напевно, не повірили б. Бо це найгірше, що могло статися. Думаю, учасники Революції гідності не мають сумніву в тому, що Майдан вистояв, але не переміг. І сталося це, на мій погляд, тому що хтось на ньому переступував загальносус-

пільні інтереси, а хтось — особисті, кишеневські. Не секрет, перемогу Майдану скористалися ті, хто прагнув добрatisя до влади й використовувати її у власних цілях».

А от картину, на якій Антон Цедік постав в образі Енея, художниця написала для виставки, присвяченій 250-літтю з дня народження засновника нової української літератури Івана Котляревського. Зауважує: ідейним натхненником цієї роботи став голова Полтавської обласної організації Національної спілки художників України Юрій Самойленко. «Я не ставила за мету добитися стовідсоткової портретної схожості. Для мене головним було створити образ мужньої, самовідданої людини, готової на самопожертву ради своєї Батьківщини. І під час роботи мені наявіть здавалося, що хтось водив моєю рукою», — зізналася Юлія.

Мати загиблого воїна — Ольга Цедік — подарувала музею книгу спогадів про сина. «Дуже вдячна художниці за цю роботу, — сказала вона. — Картина надзвичайно виразна, а погляд сина неначе проникає в душу. Дуже хочеться, аби в нашій країні відбулися нарешті зміни на краще, щоб жертви наших дітей були недаремними».

За словами завідувачки науково-дослідного відділу новітньої історії краєзнавчого музею Валентини Клочко, картина знайде місце в експозиційному відділі «Полтавщина за роки незалежності України». «Антон Цедік дивиться на нас своїми чистими очима. Без таких людей, як він, Україна була б іншою. Вони дали нам надію», — наголосила пані Валентина. ■

вин події призначено низку експертіз: судово-медичну, комплексну молекулярно-генетичну, дактилоскопичну, балістичну та хімічну. На цей час правоохоронці отримали дані, які дають підстави припустити, що чоловік міг не сам покінчити із життям», — зазначають у Нацполіції.

Зауважимо, що близький друг Старицького Володимир Костерин за день до цього рішення слідчих закликав не вірити у версію самоубивства. І стверджував, що, за неофіційними даними експертів, у бізнесмена стріляли з відстані 3-5 метрів.

Старицький був доволі відомою персоною у медійному середовищі: очолював правління телеканала «Інтер» 2005-2006 роках, з 2007-го — гендиректор Atlantic Group. Також у минулому Старицький був директором телеканала «Тоніс», главою компанії «Перехід-Медіа» і президентом хокейного клубу «Сокіл».

Бізнесмен роками був тісно пов'язаний із Віктором Януковичем і Партиєю регіонів. Під час президентських виборів-2004 саме через піарні структури Старицького проходила вся зовнішня реклама кандидата у президенти Януковича. Крім того, Старицький був давнім другом олігарха Валерія Хорощковського.

■ РЕЗОНАНСНА СПРАВА

Смертельні гости

Бізнесмен Сергій Старицький загинув під час пиятики в будинку екскурівника МЗС Леоніда Кожари

Іван БОЙКО

Самогубство чи вбивство? Ці питання виникли не лише у слідчих та оперативників, які приїхали на місце загибелі відомого медіаменеджера в елітному селі Чайки під Києвом минулого п'ятниці ввечері.

Проте, як і чому загинув Сергій Старицький міркували і його рідні та близькі, численні друзі та бізнеспартнери, а ще громадськість, яка, дізнавшись про смерть екс-піарника Януковича в «хатинці» екс-міністра МЗС часів прем'єрства Азарова, зробила висновок (принаймні такими є коментарі користувачів у соцмережах) про те, що в середовищі колишніх «регіоналів» вистачає подібних кривавих таємниць.

Спочатку поліція розслідувала загибель Сергія Старицького від пострілу в голову, як самогубство.

На місці з'ясувалося, що в будинку перебувало троє осіб: подружжя Кожар та іхній гость. Саме дружина Кожари й викликала «копів».

«Усі троє живали алкогольні на пої. Зі слів жінки, вона перебувала в іншій кімнаті, коли гість вистрілив собі в голову з пістолета господара», — зазначають у Нацполіції.

І додають, що, за її словами, господар нібито також був в іншій кімнаті у власних справах. Як речовий доказ вилучено нагородний пістолет марки Jericho 941 PSL Леоніда Кожари.

Утім уже наступного дня у Нацполіції повідомили, що версію про самогубство Старицького слідчі більше не розглядають. А саме кримінальне провадження, за погодженням із прокуратурою, переваліфіковано із самогубства на умисне вбивство.

«Для встановлення всіх обста-

■ ВІДДІЛ КАДРІВ

Знесені коронавірусом

На Тернопільщині зі сміхом обговорюють можливих кандидатів на посаду «втраченого» голови облдержадміністрації

Світлана МИЧКО

Тернопільщина знову без «голови». І це при тому, що була однією з областей, керівників облдержадміністрації для яких шукали найдовше, а нарешті знайдений і призначений пропримався на посаді лише трохи більше ніж три з половиною місяці. «У з'язку з ситуацією, що виникла на Тернопільщині через евакуацію з Китаю громадян України, та нездовільною роботою облдержадміністрації з інформування населення щодо епідеміологічної безпеки президент України прийняв заяву Ігоря Сопеля про відставку із займаної посади за власним бажанням», — таке повідомлення з'явилось на сторінці офіційного інтернет-представництва Володимира Зеленського 22 лютого по обіді.

Нагадаємо читачам, що 17 лютого в області почала поширюватися нічим офіційно не підтверджена інформація про те, що у приватному санаторії «Медобори» в селі Конопківка Теребовлянського району начебто мають розмістити евакуйованих із Китаю українців. А вже в ніч на 18 лютого місцеві жителі виставили блокпости, аби цього не допустити. Відтак відбулися багатолюдне віче та позачергова сесія Микулинецької громади, до якої належить населений пункт, де від влади та керівника санаторію вимагали точної інформації та недопущення прийому евакуйованих. Головним аргументом люди висували той, що місцевість є густонаселеною, а необхідних передумов для гарантованої безпеки місцевих жителів немає. Голова Тернопільської облдержадміністрації Ігор Сопель до осіннього офіційно ні підтверджував, ні заперечував чутки, які збурili громадськість. Аж 19 лютого, під час позачергового засідання XIII сесії обласної ради, у відповідь на звинувачення з боку присутніх представників Микулинецької громади, він заявив наступне: «Ніяких погоджень я не давав. До нас прийшов лист від Міністерства охорони здоров'я про те, що опрацьовується інформація по Україні, шукають місце дислокації для прибулих із Китаю. Не йшлося конкретно про Тернопільську область. 13 лютого обласне управління охорони здоров'я дало відповідь, що на даний час у з'язку з реорганізацією санаторіїв закладів немає можливості розміщення з метою ізоляції громадян, які прибули із території КНР».

Відтак повернемося до відставки. Через кілька годин після повідомлення на сайті президента прокоментував її на власній сторінці у «Фейсбуці» й сам Ігор Сопель. Правда, дещо дивним чином: «Написав заяву про відставку з посади голови Тернопільської обласної державної адміністрації. Щиро дякую президенту України Володимиру Зеленському за високу довіру. Впевнений, що Володимир Олександрович саме той президент, котрий зможе змінити країну на краще. Дякую всім, хто вірив у мене та не піддавався інформаційним і політичним маніпуляціям. Рухаємося уперед!». Які плани в пана Сопеля щодо «вперед», наразі невідомо, бо, швидше за все, йому доведеться повернутися назад — у район до роботи в регіональному підрозділі ТОВ «Агробізнес». Жодного «вперед» не було помічено й у його діяльності на посаді голови облдержадміністрації. В основному це були участі у нарадах різного рівня, виступи, вручення та перерізання стрічок «із нагоди» і таке інше з набору «весільних генералів». Тож скажати, що в області шкодують за керівником, аж ніяк не можна. Натомість тут зі сміхом обговорюють майбутній імовірні кандидатури на «опустіле» крисло. Дехто згадає популярних місцевих персонажів Таньку та Володьку з телевізійного кварталівського скетч-шоу «Країна У». Мовляв, лише вони залишилися, бо Кума (ще один персонаж звідтіля ж, якого теж грає тернополянин Віктор Гевко) нещодавно вже призначили куратором області на місцевих виборах.

Хоча... є вже і фантастичний доброволець на посаду з команди Зе. Це 24-річний тернополянин Андрій Козак, директор благодійного фонду «Милосердя заради майбутнього». На своїй сторінці у «Фейсбуці» він опублікував звернення до Володимира Зеленського, в якому заявляє про цілковиту готовність очолити облдержадміністрацію. За браком газетної площа наведу лише дві цитати: «Я більше не можу мовчати і дивитися на те, як так звані «слуги народу» продовжують політику попередників, паплюжаючи Ваше чесне ім'я», «Я гарантую наведення порядку в місячний термін! Я не обіцяю, а гарантую, що за 6 місяців перетворю Тернопілля на українську Швейцарію!». Ну і PS уже для всіх: «Українці, за випробувальний термін в 30 днів я готовий довести кожному з Вас, що на зміні не потрібно чекати 5 і 10 років! Я готовий зробити революцію і показати кожній області приклад того, що порядок і добробут у наших громадян може з'явитися лише з приходом мудрого керівника, який бачить майбутнє своїх дітей саме там, де він керує! Прошу кожного з Вас, хто вірить у молодь країни і підтримує нас поставити #like і обов'язково зробити #repost».

Від коментарів утримаються, але попкорном, мабуть, таки слід запасатися. ■

■ КОЛІЗІЇ

Закон про колаборантів

Чи Закон про амністію?

Ярина КОРЧИНСЬКА

На часі війни. На часі відповідальності власних територій. І на часі плани й програми вживляння живого організму тимчасово окупованих територій в живий організм України. До початку процесу деокупації і переходу ОРДЛО під контроль української влади Верховна Рада повинна прийняти закон про колаборантів, — таку заяву в телевірі зробив міністр внутрішніх справ Арсен Аваков.

«Перед тим, як відбудуться вибори, перед тим, як ми візьмемо контроль над територією, ми повинні вирішити кілька принципових питань, зокрема, впевнений, необхідно прийняти закон про колаборантів. Хтось називає його законом про амністію, я ж називаю його законом про колаборантів», — заявив міністр внутрішніх справ.

За його словами, до відповідальності не можуть бути притягнуті лікарі, вчителі та чиновники середньої ланки органів влади.

«Якщо ти сільський доктор і працюєш у вертикалі «міністерства охорони здоров'я ДНР», яке ми не визнаємо, то ти не зазнаєш репресій, тому що ти виконуєш соціально важливу функцію і в тебе немає альтернативи. Те ж саме для вчителів або дрібних клерків. А якщо ти виконуєш репресивну функцію, якщо ти організовуєш загони, які стріляють у наш бік, здійснююш або здійснюєш повалення влади насильницьким шляхом, якщо ти в Слов'янську вбивав протестантських священиків, то не потрапляєш під прошення, а потрапляєш під кримінальне переслідування», — заявив Арсен Аваков.

Він звернув увагу на необхідність та важливість інформування населення на окупованих територіях про те, що громадянам не загрожує переслідування в разі, якщо вони не зазіхали на суверенітет і територіальну цілісність України, не брали участі в поваленні конституційного ладу або репресивних заходах самопроголошених «Л/ДНР». ■

Дар'я ТАТАРЧУК,
студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

Побудова інформаційного права нелегка. Інформації хоч греблювати! Від неї неможливо сковатися. Вона промовлятиме до тебе сотнею банерів на вулиці, прокрадатиметься в мозок крізь екран смартфону, нав'язливо майорітиме газетами, горлатиме з телевізорів. Та що з цього варте уваги? Як відділити половину, що вдало маскується під зерня? Як не впійматися на гачок фейку? Про це розповіла журналіст-розслідувач та випусковий редактор проекту «Головна тема» на каналі «Україна» Вікторія Гур'ян.

■ Пані Вікторіє, ви як журналіст-розслідувач, думаю, на-тралляєте у своїй діяльності на фейки. Як це було?

— Це був не фейк, а, скоріше, пerekручена інформація. Деся два роки тому в Україні поширилася чутка, що нібито ввели якісь нові закони. І згідно з цими законами людей не зможуть ховати, якщо не буде рішення суду. Ми були просто в шоці і почали про це говорити програму. Отож починаємо роз-

■ СВОЯ РУКА — ВЛАДИКА

Фікція для самоврядування

Уся влада — не радам. Кабміну!

Ірма БЕРГ

Схоже, місцеві вибори пройдуть за планом Кабміну. Законопроект Кабінету Міністрів про адміністративно-територіальний поділ, автором которого є прем'єр-міністр Олексій Гончарук, дає право уряду створювати та ліквідовувати державні адміністрації, котрі на рівні областей та районів майже повністю замінюють собою органи самоврядування. Кабміну відтепер належатиме виняткове право самостійно визначати громади та їхні межі. Усі ці зміни потягнуть за собою позачергові місцеві

вибори (рад, мерів, сільських, селищних голів) в окремих адміністративно-територіальних одиницях або, можливо, по всій Україні.

Принаймні такий алгоритм розписано в законопроекті «Про основи адміністративно-територіального устрою України», ініційованому прем'єр-міністром Олексієм Гончаруком та зареєстрований у Верховній Раді у січні.

I, незважаючи на очікування, в законопроекті немає жодного слова про об'єднані територіальні громади, створення яких є одним із ключових елементів децентраліза-

зації для нинішнього та попереднього Кабмінів.

У згаданому документі відсутні навіть відповідні для нових територіальних утворень терміни, що може перетворити майбутні общини на не до кінця регламентовані утворення, що, імовірно, можуть конфліктувати, наприклад, з районами, які залишаються елементом адміністративно-територіального устрою України.

Також у законопроекті немає нічого про агломерації (компактне просторове уgroupовання поселень (переважно міських), об'єднаних значними інтенсивними зв'язками (виробничими, трудовими, соціально- побутовими, рекреаційними) у складну багатокомпонентну динамічну систему. — Ред.) — навіть на понятійному рівні. Звідси висновок, що нічого не зміниться і всі зусилля місцевої влади зі створенням агломерацій будуть марніми. А шлях розвитку тери-

торій (горизонтальна кооперація общин) буде заблоковано на тривали роки.

До того ж законопроект Олексія Гончарука покладає на органи місцевого самоуправління обов'язки контролю трудового законодавства та штрафування за його порушення. На думку самоврядних фахівців, ця норма, особливо у зв'язку з можливістю прийняття законопроекту міністра економіки Тимофія Милованова «Про працю», суттєво збільшить навантаження на органи місцевого самоврядування і вимагатиме передачі з держбюджету відповідних коштів на місцеві рівні, якого вимагає Бюджетний кодекс.

Водночас посилюється роль Кабінету Міністрів в управлінні державними адміністраціями, общинами, районами та областями. А роль місцевого самоврядування на рівні областей і районів перетворюється, по суті, на фікцію. ■

■ ВИБОРИ-2020

Це — моє, це — «ВСЮ ДОРОГУ МОЄ»...

«Слуги» переділили Київщину навпіл

Ярина КОРЧИНСЬКА

На місцеві вибори між народними депутатами від «Слуг народу» Олександром Дубінським та Артемом Культенком правляча партія вирішила поділити Київську область порівну — кожному по 50%.

Власне, приклад Київської області показовий для всієї України. Приблизно такі розклади — поділи на вибори до місцевих рад — будуть проглядатись у кожній області, хоча зона покриття, ймовірно, буде меншою, бо ж кожен регіон, окрім ваги правлячої сили, має ще й тягар власної впливової еліти. Саме місцеві «князьки» надають економічну та нальність кожному регіону.

Отже, Дубінського називають креатурою олігарха Ігоря Коломойського, а Культенка пов'язують із главою офісу президента Андрієм Єрмаком.

Рішення про те, щоб

«дати» обом кандидатам по 50% Київщини, за інформацією з надр правлячої партії, приймалось на зустрічі співробітників ОП, керівництва партії та «мажоритарників» від Київської області.

Олександр Дубінський наразі є депутатом Верховної Ради від «Слуги народу» по 94-му округу (Васильків, Обухів і прилеглі населені пункти). На останніх виборах він випередив Ігоря Кононенка (колишню «праву руку» п'ятого президента України Петра Порошенка). У Верховній Раді він — заступник голови Комітету з питань фінансів, податків та митної політики. До парламентської діяльності Дубінський багато років працював на телеканалі «1+1», котрий, як відомо, належить олігарху Ігорю Коломойському.

На думку політичних експертів, Олександр Дубінський неформальний лідер так званої «групи Коломойського» в парламентській фрак-

Олександр Дубінський.

Артем Культенко.

ції «Слуги народу». Хоча сам Дубінський такі взаємини з Коломойським заперечує.

Стосовно Артема Культенка, то він пройшов до ВРУ за списком «Слуги народу». Також він керував київським штабом партії на парламентських виборах. Окрім того, Культенко — співласник громадської організації «Союз інвесторів транспортної інфраструктури Києва».

Восени минулого року в інформаційний простір вирвались дані про те, що раніше Артем Культенко займався Київськими МАФами разом з нинішнім главою офісу президента Андрієм Єрмаком та депутатом ВР від «Слуги народу» Андрієм Холодовим.

Наразі народні депутати від опозиції стверджують, що група «МАФовиків» розставляє своїх «смотрячів» у Києві: називаються Тищенко (народеп від «Слуги народу») та Комарницький (колишній співголова фракції «Блоку Леоніда Черновецького» у Київраді).

Нагадаємо, вибори до місцевих рад мають відбутися 25 жовтня цього року. Вони пройдуть за новими правилами, що встановлені Виборчим кодексом. Однак допоки не відомо, чи встигне влада до місцевих виборів провести перший етап територіально-адміністративної реформи, тобто сформувати всі об'єднані територіальні громади. ■

■ МЕДІА ДЛЯ МАС

Інформаційна гігієна

Як розрізнати, де правда, а де неправда

на свої акаунти все, що тільки можна, пишуть про все на світі. Тому в цій величезній масі інформації людині важко розрізнати, де правда, а де ні. До того ж не в усіх людей розвинене критичне мислення, а відтак вони самі вірять у прочитане чи побачене, а тоді й поширюють це.

■ Зараз поширюється до-сить багато неправдивої інформації. Це не новина. Тож чому де-хто продовжує сліпо довіряти всьому?

— По-перше, люди на них ведуться. Якщо люди в них вірять і поширюють, то вони з'являтимуться. Усе просто: попит породжує пропозицію. По-друге, зараз доступ до можливостей створення й поширення інформації є в усіх. У соцмережах люди поширюють

лення. По-третє, людина вірить у фейк, якщо в ней не вистачає знань щодо інформації, яку в цьому фейку поширили. Тому на це може впливати й недостатня кількість знань.

■ Як журналісти намагають-ся боротися з фейками?

— Зараз розвинені цифрові технології, тому є чимало ресурсів, за допомогою яких можна перевіряти інформацію. Журналіст просто бере інформацію, наприклад фотографію, проганяє її через певні сервіси і з'ясовує, ким була зроблена, чи це не фотошоп, шукає метадані тощо.

■ А як захищається від неправди ви?

— Коли гортаю стрічку новин, то мені часто достатньо лише заголовка, аби зрозуміти, що це щось не те. Якщо є час, то «гуглю» на англомовних сайтах, якщо фейк стосується не стуто України, а світу. А ще просто шукаю одну з тих інформацію в різних джерелах і аналізу.

■ А що порадите іншим у подібній ситуації?

— Фейк зазвичай вражає, викликає емоції. Він завжди обгорнутий в яскравий заголовок, а інформація, яка в ньому закладена, майже завжди викликає або обурення, або здивування, або захват. Тому раджу не ширити сліпо все, що вражає, краще перевірити за допомогою інших джерел, подивитися, хто запостили новину, на якому ресурсі її розміщено тощо. А ще раджу до всього ставитися критично й аналізувати. ■

«Україна молода» отримала листа від киянина Георгія Чорного, який 21 рік тому ініціював назву «Дорогожичі» для нової станції метро, яка мала відкритися в Києві. Нещодавня ініціатива Центру Голокосту перейменувати станцію на «Бабин Яр» збуріла громадськість. А сам Георгій Чорний написав відкритого листа мера Києва Віталію Кличку з обґрунтуванням недопустимості цього перейменування. У додатку до листа він пояснює, чому «Дорогожичі» мають залишитися, та згадав, якими аргументами переконав столичну владу два десятиліття тому, аби літописна назва посіла своє заслужене місце на мапі Києва...

Георгій ЧОРНИЙ, киянин

Дорогожичі — така ж древня й дорога для киян назва, як Хрестатик чи Видубичі

Восени 1998 року у вагонах київського метро з'явився анонс: на перехресті вулиць Щусєва та Олени Теліги буде нова станція метро під назвою «Сирецька». Знаючи з літопису, що місцевість, де буде збудована ця станція, раніше називалася не «Сирець», а «Дорогожичі» (або «Дорогожич»), я звернувся листом до мера Києва Олександра Омельченка з проханням, щоб відповідна комісія переглянула назву «Сирецька» на старшу за неї на 400 років дохристиянську назву «Дорогожичі». Мотивував це тим, що, ігноруючи набагато старшу, дохристиянську, назву на користь недавньої, молодшої, ми, українці, свідомо чи несвідомо погоджуємося зі старою імперською тезою про те, що історія українців не бере свій початок із дохристиянських часів. Отже, питання найменування станції виходило в даному випадку за межі столичних інтересів, а надто чиїхось уподобань чи антипатій, воно повинно вирішуватися з позицій державних інтересів України. Через два місяці я отримав відповідний лист, у якому йшлося, що обидві назви є історичними, і комісія свого рішення змінювати не буде.

Тоді я звернувся до знаних істориків Києва, щоб дізнатися про їхню думку з цього питання. Вони сказали, що я маю рацію, порадили не здаватися, але, мовляв, наодинці у вас нічого не вийде. «Ваша ідея правильна, але для її реалізації потрібно поширити її серед громадськості міста і знайти там підтримку», — такою була їхня думка. Майже рік тривало це поширення: виступи перед колективами, статті в столичних газетах, звернення, переговори, листування тощо. Про це описано у моїй книзі «Нариси з історії конструкторського бюро», яка є в бібліотеках Києва. Врешті-решт, у процесі консультацій і обговорень із багатьма людьми моя пропозиція дещо змінилася, уточнилася і стала колективною, її підтримали і надіслали відповідні кілопотання до КМДА кілька організацій, серед яких:

1. Товариство української мови імені Тараса Шевченка Київського університету;

2. Комісія з питань відтворення пам'яток історії та культури при президентові України;

3. Установчі збори громадського об'єднання «Сирець» Шевченківського району;

4. Комісія з найменувань та пам'ятників при КМДА;

5. Комісія Київради з гуманітарних питань.

Остаточно питання вирішу-

■ ПРИНЦИПОВА СПРАВА

Дорогі «Дорогожичі»

Давнє дохристиянське слово наших предків, закарбоване у назву станції метро, підтверджує, що ми, українці, не вчораши на цій землі, а наша історія сягає в глиб віків

Комісія при КМДА розглядала 21 рік тому також інші назви, серед яких були й «Бабин Яр», «Метробудівська» та «Сирець». Але вибрала історично виважену назву «Дорогожичі».

Фото з сайту ukrinform.ru.

валося на сесії Київради у відповідності до Закону про місцеве самоврядування. Згідно з рішенням сесії від 01.07.1999 р. №343/444 новій станції метро присвоено назву «Дорогожичі». За це рішення проголосував 41 депутат, троє утримались і лише один був проти.

Отже, питання щодо назви станції метро вирішувалося колегіально, з широкою участю громадськості, з висвітленням його в засобах масової інформації, зокрема в газетах «Вечірній Київ», «Хрестатик», «Київ Шевченківський» та ін., у повній відповідності до Закону про місцеве самоврядування.

Головний результат рішення Київради полягав у тому, що давнє дохристиянське слово наших предків, закарбоване у назву станції метро, стало на сторожі державних інтересів України, підтверджуючи тим самим, що ми, українці, не вчораши на цій землі, що наша історія розпочалася не пізніше дохристиянських часів. Ця назва заперечує брехливу московську теорію про те, що українці, нібито, вилізли із тримісної колиски братніх народів лише у 14 столітті. Слово «Дорогожичі» за своєю значимістю стоїть в одному переліку з графіті Софійського собору, які написані українцями давньоукраїнською мовою. Воно свідчить про те, що Дорогожичі — така ж древня й дорога для киян назва, як Хрестатик, Печерськ, Видубичі, Оболонь, Золоті Ворота та інші, що звучать для киян як музика голосами наших предків.

Замах на історичну пам'ять українців

І в цю світлу музику не повинна вриватися темним дисонансом назва «Бабин Яр». Ми повинні пам'ятати про цю велику трагедію людства і дбати, щоб вона не повторилася, але створювати образ Києва як осередок нещастя і трагедій не варто. Це негативно вплинуло б

на майбутні покоління українців — ми повинні думати їх про них, піклуючись про їхній здоровий життєвий оптимізм. У нас багата й славна історія, багато історичних назв, якими ми пишемося, якими варто називати станції метро і на тлі цих назв виховувати молодь.

До речі, комісія при КМДА розглядала 21 рік тому також інші запропоновані назви, серед яких були й «Бабин Яр» та «Метробудівська». Але серед усіх запропонованих комісія вибрала історично виважену назву «Дорогожичі». Отже, нинішня пропозиція центру Голокосту — це спроба реваншу, це замах на історичну пам'ять українців, на державні інтереси України.

Назва «Дорогожичі» або «Дорогожич» згадується в літописі 5 разів, перший раз — за 10 років до хрещення Русі. Походить вона від імені Дорогож, Дорогожко, яке подібне за структурою до імен відомих руських князів Василько, Олелько, Федірко та ін. Наголос у ній, на думку філологів, потрібно ставити на складі го.

Варто нагадати, що саме це слово має доволі детективну історію. Після монгольської навали на Київ 1240 року воно зникло із вжитку, кияни його начисто забули. Тільки тоді, коли знайшлися давні літописи, воно знову, через 700(!) років забутих, відродилося: у 1869 році одну з вулиць Києва назвали Великою Дорогожицькою. Але прийшли більшовики, і слово «Дорогожичі» знову зникло, бо Велику Дорогожицьку перейменували на вулицю Мельникова. Зрозуміло, що монголи й більшовики були таки великою загрозою для існування назви «Дорогожичі». Але сьогодні, в незалежній Україні, що може її загрожувати? Сьогодні — більш нічого, крім великих грошей, здатних відсунути державні інтереси на задній план заради чиєїсь

неправомірної вигоди. Господи, подай же мудрість і велику силу волі нашим чиновникам, щоб не піддатися спокусі, вистояти перед лицем цієї дійсно великої загрози, якщо така трапиться.

Перейменування станції не можна допустити

Пропозицію центру Голокосту про перейменування «Дорогожичів» можна порівняти хіба що з таким гіпотетичним прикладом. Припустимо, якась народна община, що утворилася в Парижі, запропонувала б перейменувати станцію паризького метро «Нотр-Дам де Лорет» на якусь іншу назву, пов'язану з трагічною подією під час фашистської окупації Паризя в роки Другої світової війни. Як би на це зреагували французи? М'яко кажучи, просто проігнорували б. А якщо їх відреагували, то пояснили б тій общині, що означає для французів ця історична назва «Нотр-Дам де Лорет», а не побігли б заподільно організовувати електронне голосування, щоб дізнатися у населення, чи потрібно її зберігати й надалі.

До речі, електронне голосування не дає об'єктивно правильний результат, бо в масі голосів тонуть голоси фахівців, тобто тих, хто глибоко знає проблему, а таких завжди меншість. Це підтверджує, наприклад, один цікавий експеримент — гра в шахи читачів дуже масової газети «Комсомольская правда» з чемпіоном світу Анатолієм Карповим. Було умовлено — черговим ходом від численних читачів, які присилали свої варіанти ходів у відповідь на хід Карпова, вибиралася той, який набирає більшість. Як і очікувалося, гра закінчилася повним розгромом читацької аудиторії. В нашому випадку назва «Дорогожичі» була оцінена фахівцями кількох спеціальних комісій, тому вона об'єктивно правильна, а піддавати її оцін

нюванню шляхом електронного голосування — то гра в рулетку, а точніше — хита затія від лукавого.

Висновок: перейменування «Дорогожичів» не можна допустити. Дорогожичі — це історична пам'ять українців. Один німецький філософ сказав: «Людина майбутнього — це той, у кого найдовша пам'ять». Ми повинні берегти щонайдовшу пам'ять українців, і не урізати її під якими хитрими лукавими приводами. В українців має бути майбутнє! Наш народ толерантний до інших націй. Але її громади інших націй в Україні повинні вести себе коректно, особливо в тих чутливих питаннях, які стосуються історії українців. Не треба грatisя з voguem, посягаючи на їхні історичні цінності.

І настанок. Пишучи цього листа, мені пригадалася десятки імен і прізвищ людей, з якими мені особисто довелося спілкуватися обговорювати питання, пов'язані з назвою «Дорогожичі», людей, які підтримали мене 21 рік тому. Це державний діяч, академік Петро Троїцько; історики: Дмитро Малаков, Олесь Силин, Лідія Пономаренко, Людмила Проценко, Сергій Білокін, Михайло Кальницький; філологи: Костянтин Тищенко, Віталій Радчук, Ірина Желізняк, Дмитро Білоус, Володимир Макаренко, Анатолій Волинський, Олександр Кривошлик; оперні співаки: Дмитро Гнатюк, Анатолій Мокренко; депутат Київради Олександр Петік; депутати районної ради Святослав Ханенко, Юрій Єскін; головні редактори газет: Віталій Карпенко, Геннадій Кириндясов, Олег Данилюк; голови комісій: Руслан Кухаренко, Галина Матіко-Бубнова; журналисти: Микола Цівірко, Галина Пересунько, Кирило Касаткін та багато інших, яких сьогодні уже важкої пригадати.

Я безмежно вдячний їм усім за розуміння і підтримку в цій далеко не приватній справі. Багатьох із них уже немає в житих, і ця затія з перейменуванням — це жест зневаги до світлої пам'яті про них. ■

■ ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Київському міському голові ВІТАЛІЮ КЛІЧКУ
Голові комісії з найменувань МАРІНІ ХОНДІ

Щодо назви станції метро «Дорогожичі»

**Шановний
Віталію Володимировичу!
Шановна
Марино Петрівно!**

Мене, як ініціатора присвоєння назви «Дорогожичі» станції Київського метрополітену, за яку боровся 21 рік тому, дуже страйковали інтернетні повідомлення про нібито готовність київської міської влади серйозно сприяти пропозицію Центру Голокосту про перейменування цієї станції на «Бабин Яр», а також про нібито готовність влади провести електронне голосування населення щодо цього перейменування. Я вважаю цю пропозицію Центру Голокосту провокацією, що збурює народ, замахом на нашу історичну пам'ять, а тому її потрібно відхилити. Обґрунтування додається.

**З повагою
Георгій Чорний, киянин**

■ ДІЙОВІ ОСОБИ

Путіну потрібні не Донбас і Крим, а мільйони українців

Письменниця Оксана Забужко не стала відповідати на чергову маячню Путіна про мову

Дмитро МАЛИШКО

(Інтернет-видання «Апостроф»)

Минулого п'ятниці, 21 лютого, нагадаємо, Україна відзначала Міжнародний день рідної мови. А днем раніше на YouTube каналі російського ТАСС вийшла частина програми «20 питань Володимиру Путіну». В ній лідер Кремля розповів, що української мови не існувало до XVI століття; пояснив, чому правильно говорити «українці» — з наголосом на «а», та заявив, що після розриву з РФ в Україні розвалилася вся економіка і Київ більше нічим не торгує, окрім русофобії. «Апостроф» попросив українську письменницю й інтелектуалку, лауреатку Шевченківської премії-2019 у номінації «Публіцистика» Оксану Забужко прокоментувати заяви російського лідера. Ми також зачепили важливу тему про сучасний стан української мови та її зв'язок із національною безпекою.

■ **Пані Оксано, як ви можете прокоментувати слова Путіна?**

— Я можу сказати лише одне. Все те, що говорив Володимир Путін, із фактологічної точки зору для будь-якої хоча б мінімально освіченої людини — це марення психічно хворого.

Проблема полягає в тому, що ця психічно хвора особа очолює сусідню з нами країну. Можна пригадати те, що делікатно сформулювала Ангела Меркель у 2014 році: «він живе у своєму світі». Це оптимістичний спосіб сказати, що він хворий на шизофренію і неадекват. У його світі «українського язика» не існувало до XVI століття. У його світі Росія, тобто Москва, була вже у Х столітті, хоча вона тоді ще не існувала. У його світі ми «одиннарод», бо якось так його вчили, чи я не знаю, що з ним відбувалося, — це питання до його психіатра чи психоаналітика.

Проблема в тому, що поруч із ним немає ні психіатра, ні психоаналітика, але є, даруйте, «ядерна кнопка». І тому цілий світ удає, що з ним можливий якийсь діалог і його можна якось утихомирити. Треба реально усвідомлювати, що сусідство країною править соціально небезпечний шизофренік.

Я не вважаю за потрібне і корисне розбирати маєнно шизофреніка і поганізувати з ним за фактом, розповідати йому: «ні-ні-ні! Ось дивіться, є підручники, написані професорами Колумбійського й Гарвардського університетів ще в минулому сторіччі. У них викладено історію української мови, зокрема і як вона розвивалася», — і вчити його лінгвістики, філології тощо. Ні! Путіна треба госпіталізувати. І чим швидше прогресивне людство це усвідомить, тим більше шансів у нас усіх лишитися цілими — і фізично, і, до речі, психічно.

Словами Путіна є класичним клінічним маренням. Завтра він розповість вам, що в Україні ходять догори ногами. Ну щось подібне вже було — снігурі, «розігніту хлопчики», пенсіонерки з монтажною піною тощо. Все це частина безумної програми. І коли ми починаємо кожного разу реконструювати висловлювання Путіна і розповідати, що «хворий не має рації», у мене виникає кожного разу відчуття, що ми щось робимо глибоко неправильно.

■ **Путін укотре просуває свою тезу про «один народ». Чи має зараз Україна на владному рівні достатньо опору, аби протистояти йому? Як ви оцінюєте те, що озвучують представники правлячої верхівки?**

— В Україні зараз формують «шлунково-кишкову» національну ідентичність. Це поворот до СРСР. Молоде покоління не знає про Радянський Союз в його останні десятиліття, не відбувається ця, так би мовити, трансмісія пам'яті.

Нас тягнуть у 1970-1980-ті і про них намагаються нам створити уявлення як про «золотий вік», коли все було «добрі й якісно». Якщо зайти на будь-який паблік у соцмережах із радянськими фото, ви зразу отримаєте цілу хвилю ботів, які розповідають про те «ка-куючу страну проср*ли». Це ще один мем — вони бувають не лише сучасні: «А якое всьо было качественное. А мороженое какое вкусное, а ГМО небило». І 20 років на українському телебаченні показують «Іронію долі», щоб «ах ностальджі, ах часи молодості». Але ніхто не розповідає про те, які були злідні — і на відмінно не про чергі, бо це перше, що в усіх вмікається у пам'яті: аби ви всі так жили як ми, бігаючи за шматочком м'яса по чергах. Це суто побутові речі. Але, окрім них, було ще багато з того, що існує сьогодні.

Оця новорічна промова нібіто президента, де не було ні прапора, ні жодних символів, із месседжем «яка різниця, як називається вулиця, якщо вона заасфальтована» — це риторика брежневської доби. Це риторика всіх тогачих фільмів. Це головна аксіома на рівні мема. Це те, що в кінці фільму «П'ять вечорів» пафосно виголошує Людмила Гурченко, дивлячись красивими очима в кадр: «Только бы не было войны!.. Только бы не было войны!.. Только бы не было войны!..» Це закладка, це прошивка. Це говорилося з усіх екранів, усіх репродукторів: «Какая разница?! Хлебушек есть? Главное, чтобы войны не

было! Спасибо партии и родному советскому правительству за заботу!». І ще випустять якесь ткачиху на сцену, яка розповість, що їй квартиру дали — і люди сидять, слухають, опустивши очі, і думають, коли їх додому відпустять.

Зразд відбувається повернення замусюханого, смердючого, голодного, обдертого і принижено-«совка» 1970-х років, який розповідає, що «будет хорошо! Лиши бы перестать стрелять и помириться с Россией — и все будет хорошо!». Це саме та ідеологема. Це не нова ідентичність. Це совкові меми.

■ **Що стається, коли на «мовне питання», скажімо, «забивають»?**

— Показовою в цьому плані є велима драматична історія втрати Білоруссю своєї мови. Вона триває не одне покоління, почалася не за Лукашенком. Я пам'ятаю наживо дискусії часів «Перестройки», коли тодішня білоруська інтелігенція створювала «Товариство родні мови», боролася за «одрідання». З їх молодими поетами, а також з грузинськими, литовськими й вихідцями з інших пригноблених народів, на конференціях ми обговорювали наша майбутнє. Вони вже тоді нарікали, що в їхніх містах практично не залишилося білоруськомовних шкіл. Їх було близько 20 відсотків, розкиданих здебільшого по сільській місцевості. У селах уже говорили «трасянко» — суржиком, і на час розпаду СРСР у них не лишилося регіонів, де можна було б послухати живу білоруську мову. Хіба на Поліссі треба було відшукувати місця, щоб послухати поліщуківський діалект. Це, зазвичай, була якесь глушина, до якої можна лише річкою дістатися — місця, як в романі «Люди на болоці» білоруського класика Івана Мележка.

В Україні на час розпаду СРСР теж була кризовий ситуація — російських шкіл було 51%, вперше з 1920-х більше, ніж українських. Це результат програмової андроповської русифікації 1970-1980-х років, яка Білоруссю пройшла просто котком. На початку 1990-х у них було коротке «одрідання» — Москва на Білорусь «забила», вистачало своїх проблем: «бєлій дом» брали, весь час відбувалися пертурбациї. А коли 1994 прийшов до влади Лукашенко, він різко повернув радянський пропор, радянський герб і російську мову як державну. Тож ця офіційна «дволоміність» довела бідолашну, всіляко дискриміновану і неповнокровну білоруську мову до зникнення. Тому в Білорусі виросло покоління, яке дійсно не знає білоруської мови, не може прочитати своєї класики — того ж Івана Мележка чи історичний детектив про часи літвінської шляхти «Дике полуноччя короля Стата» Володимира Короткевича.

В ЮНЕСКО є класифікація — мови під загрозою; мови під загрозою зникнення; вимерлі мови. Розраховується це за відсотком і віком носіїв. На віку мого покоління, наприклад, уже зникла і, ймовірно, відродженням не підлягає одна колись велика і важлива слов'янська мова — так звана верхньолужицька. Вона ще фігурувала у списку слов'янських мов, коли я вчилася у школі. Західні лужичани заселяли територію нинішнього сходу Німеччини. «Ляйпциг», як його вимовляють німці, — це Ліпськ і це слов'янська назва. У них усе відбувалося так само, як і у білорусів. Їхня мова розвивалася, починаючи від XVI століття, коли Франциск Скаріна перевів верхньолужицькою мовою Біблію, потім було національне відродження і поява власних класів у XIX столітті. Станом на 1918 рік вони мали вже власну політичну партію, яка оголосила боротьбу за незалежність. А потім їх, перепрошу, «накрило» Гітлером. А після Гітлера їх «накрило» Советським Союзом, тобто «ГДР». Доля білоруської мови потрапляє у цей самий патерн.

Ви, певно, чули історію про нещодавній випадок у Мінську. Але йдеться не просто про хлопця, якому пригрозили викликати охорону через те, що він звернувся білоруською мовою. Йдеться про мову, яка в такий спосіб опирається — такими цілковито дивовижними, ірраціональними сюжетами. Та тітка-барменша могла обізлитися з якихось ідеологічних

Оксана Забужко.

Фото з сайта apostrophe.ua.

міркувань, але, найшвидше, вона справді не зrozуміла, що її кажуть. Її треба було напружитися, коли відвідувач спітав «Фруктовая гарбата йость?» (чи є фруктовий чай). — «Апостроф». Вона сприйняла це як свого роду момент агресії.

Однак мову дуже важко вбити. Це природна стихія — не лише феномен культури. І треба докладати зусиль протягом століть тоталітарного режиму, використовувати танки, таємну поліцію і що завгодно, аби її знищити. Білоруська мова потрапляє в категорію «на межі зникнення» і починає видавати спалахи, шипучі іскри. Мова не хоче вмирати.

■ **Знову ж таки, білоруська зникає через риторику «один народ». Верхньолужицька, як я можу припустити, зникла з тієї ж причини. Те, що відбувається зараз в Україні, — чи несуть ці процеси загрозу українській мові?**

— Ні, такого з українською не станеться. Ми багато чого зробили за ці пострадянські роки, аби українська не потрапила до списку мов під загрозою — і це правда. Ми висмінули мову, коли вона була на краю. Якби ще на одне покоління йшов таїк «пресняк», як у роках моєї юності, де котком усе заливалося, то відбулася б втрата мови, коли зникають люди, які є її носіями, і прибувають люди, які її не розуміють.

Але це зовсім не означає, що ми вже проскочили цю небезпеку. Зразд існує тенденція до скорочення числа мов на планеті Земля, і поки не видно, що буде супротив. Це так звана тенденція до мовної централізації. Якщо ти потрапляєш до сотні поширеніших мов — у тебе є майбутнє. Якщо ні — розчиняєшся у «жовтій», «смаглявій» чи ще якісь мові, як це відбувається зі списком численних мов Південної Азії. Українська наразі втримується на плаву, але це не буває раз і назавжди. Це по-перше.

А по-друге, доки в нас триває війна з Росією за незалежність, доти у нас триваєтимуть — назвімо це своїми іменами — мовні війни. На території України триває оголошена Путіним мовна війна з моменту, коли він заявив, що його інтереси там, де є «російський язык». Він захищає «русскоязичних». Це концепція того самого «російського міра», котрий свою мовою і зброяю позначає чужі території. Війни за мову йшли не раз і не два — достатньо згадати конвенції у добу Реформації (шотландський національно-релігійний рух XVII століття за незалежність від англійського короля і церкви. — «Апостроф»).

Мова — це не просто засіб спілкування, а компонент ідентичності. Це треба розуміти тим, хто каже «не загострюйте мовного питання». Якщо ми не будемо захищати українську мову абсолютно всіма ресурсами (від спілкування нею і до максимального розширення її вжиткування), то ми програємо оголошенню нам лінгвістичну війну.

У нас дуже широка проблема з мовою бізнесу. Коли був ухвалений закон про мову, одна ведуча на «Плюсах» абсолютно цинічно ляпнула «мову на хліб не намажеш». Цю фразу неправильно витлумачили. Зразд почали лірично говорити, що я маму не намажеш, і коханого не намажеш, і свою дитину не намажеш. Почали переводити мову в план абстрактних духовних цінностей. Це все дуже добре — я сама люблю казки про поні та єдинорогів. Але штука в тому, що мова є дуже важливим економічним фактором. Якщо ти кажеш, що мову на хліб не намажеш,

то ти прекрасно знаєш, що в Україні досі на хліб куди жирніше мажеться «язик», а не мова. Знання російської досі ресурсніше, аніж знання української. Економічно російська досі обіцяє більше дивідендів, — після цілого покоління, яке виросло в умовах незалежності.

І, власне, війна іде за те, щоб мова мазалася на хліб. Щоб ситуація, за якої її «на хліб не намажеш», лишилася в колоніальному минулому. І щоб знання української мови давало людині профіт за всіма показниками. Оце є захищена державна мова — та, яку вигідно знати і яка мажеться на хліб. Але походиться, що до цього нам ще дуже далеко.

■ **Навіть у Львові бізнесмени «говорят на обов'язковому порядку спілкуватися українською!**

— Має бути ціла державна програма розвитку мови. Це від безкоштовних мовних курсів і до всього, що описують страшним словом «українізація». У нас ніколи не було урядової програми. Лише минулого року ухвалили закон. Не треба відкриват

■ ІНФРАСТРУКТУРА

Навігатор від прем'єра

В Україні приступили до ремонту автодоріг після зими, визначивши найгірші траси, а також укотре запускають внутрішні авіамаршрути

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Україна намагається розв'язати одну з найбільшіших своїх проблем — транспортну. Для досягнення успіху в галузі треба вкладати величезні кошти, яких просто немає у державному бюджеті. I хоча запусчення приватних інвестицій під ці проекти стикається з проблемами, наші головні донори погоджуються вкладати кошти.

Мільйони, «закатані» в асфальт

Європейський інвестиційний банк може профінансувати 10 інфраструктурних проектів в Україні в 2020 році. Про це повідомив глава представництва банку в Україні Жан-Ерік де Загін під час пресбрифінгу в Києві. Серед обговорюваних проектів — розвиток аеропортів «Бориспіль», траса М14 Маріуполь—Херсон, безпека на дорогах, розвиток міського громадського транспорту, інвестиційна програма Укрпошти, завершення будівництва Ташлицької ГЕС. А також інші, дрібні проекти: поліпшення енергоекспективності в муніципальних будівлях, створення в країні центрів професійно-технічної освіти та навчання, посилення безпеки газопостачання.

Як відомо, раніше, тобто в листопаді минулого року, прем'єр-міністр Олексій Гончарук підписав два документи з Європейським інвестиційним банком і ЄБРР про зачленення 900 мільйонів євро на будівництво і реконструкцію українських доріг. А ще два місяці до того, у вересні 2019 року, Кабінет Міністрів затвердив умови запуску спільного проекту Європейського банку реконструкції та розвитку та Європейського інвестиційного банку щодо фінансування добудови лінії метрополітену в Харкові.

Усього ж у попередньому році Європейський інвестиційний банк профінансував в Україні проекти на загальну суму 540 млн євро. Левова частка з цієї суми, 450 млн євро, була витрачена на реконструкцію автодоріг в Україні, решта, тобто 90 мільйонів євро, — на фінансування проектів аграрної групи «Кернел».

Утім зробити в цьому плані в Україні треба ще дуже багато. Сам очільник вітчизняного уряду Олексій Гончарук при цьому визначив пріоритетність робіт із будівництвом нових і латація існуючих автошляхів. За його словами, Кабмін визначив топ-5 найгірших доріг у нашій державі. До цього переліку ввійшли: траса М-12 Стрий—Тернопіль—Кропивницький—Знам'янка, через Вінницю, траса Н-23 Кропивницький—Кривий Ріг—Запоріжжя, також дорога Н-14 Олександрівка—Кропивницький—Миколаїв. Входить до цього переліку Н-11 Дніпро—Миколаїв, через Кривий Ріг, а також Н-03 Житомир—Чернівці.

Пан Гончарук при цьому не втрачає природного оптимізму і заявляє, що український уряд продовжує масштабне будівництво доріг в країні, а отже, в найближчі п'ять років «дороги стануть символом росту і розвитку України», а корупції в галузі настане кінець.

Але оскільки до остаточної перемоги цього символізму далеко, в січні Кабінет Міністрів затвердив перелік доріг, які будуть будувати і ремонтувати в 2020 році. Загальний обсяг фінансування таких робіт має становити 31,53 мі-

льярда гривень. Це суттєво менше, ніж планувалося раніше: 86,5 млрд грн. А Укравтодор наприкінці січня презентував програму будівництва і ремонту українських доріг на 2020 рік. Усього ж за цією програмою передбачено будівництво та ремонт від 4 тис. до 6,5 тис. кілометрів доріг місцевого і державного значення, 9 окружних доріг і трьох мостів.

...Дніами ж стало відомо: Державне агентство автомобільних доріг України розпочало дорожні роботи на 34 об'єктах в 14 областях України. Ранній старт, за словами представників компанії, обумовлений сприятливими погодними умовами і значним обсягом проведених підготовчих робіт.

«Сприятливі погодні умови дозволяють нам почати дорожній сезон фактично взимку. У 14 областях стартували роботи з будівництва та реконструкції, капітального та середнього ремонту. У всіх регіонах оголошено тендери на виконання Дорожньої стратегії-2020. Додатково в березні очікуємо перші кредити від державних банків», — зазначив глава Укравтодору Олександр Кубрак, зазначивши, що роботи стартували у Вінницькій, Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Харківській, Хмельницькій та Чернівецькій областях.

На канікули в Аддіс-Абебу

Непроста ситуація і в українському небі. Після трагедії борта авіакомпанії МАУ під Тегераном вітчизняний перевізник змушений облітати територію цієї держави, принаймні поки тривають слідчі дії і розшифровують дані «чорних скриньок». Це суттєво збільшує тривалість деяких маршрутів МАУ, які до цього пролягали над територією Ірану.

Раніше, як ми пам'ятаємо, після початку воєнних дій наша національна компанія не літає над територією Російської Федерації. Відтак була змушена облітати Йосію, а зіткнувшись із суттівим зростанням собівартості маршруту, змушена відмовитися від польотів до деяких азійських летовищ.

Ще один удар для МАУ — незрозуміла ситуація із забороною для експлуатації літаків «Боїнг-737 Max», які раніше придбала компанія, а тепер їхня відсутність не дозволяє розширювати карту маршрутів. Зокрема, в минулому році МАУ планувала поповнити свій флот трьома «Максами» і після авіакатастроф цих моделей літаків в Індонезії та Ефіопії компанія заявила, що не відмовиться від покупки.

Відтак МАУ вирішила злегка змінити свою карту польотів, вилучивши дорогий і не надто безпечний з огляду на останні події Пекін, переглянути розклад до Об'єднаних Арабських Еміратів, а натомість започаткувати три нові напрямки: до Саудівської Аравії, Лівану та Ефіопії. Так, орієнтовно в кінці травня МАУ запустить прямі регулярні рейси в місто Ер-Ріяд (Саудівська Аравія), також у 2020 році компанія планує почати польоти до Бейрута (Ліван) і Аддіс-Абеби (Ефіопія). За словами офіційного представника МАУ, для відкриття прямого рейсу до Бейрута держава Україна і Ліван мають розморозити міжурядову угоду про «відкрите небо».

Найбільший прибуток для української залізниці забезпечують зовсім не патріотичні громадяни, які їздять до Москви.

Фото з сайту 24tv.ua.

Тим часом режим відкритого неба запроваджено між Україною та Ісландією: між двома нашими державами тепер відсутні будь-які авіаційні обмеження — щодо частоти польотів, маршрутів і числа авіакомпаній. Постійний договір, що регламентує допуск авіаперевізників, країни не підписували. Також Україна і Нідерланди домовилися про запуск регулярних рейсів на лініях Амстердам—Львів і Амстердам—Херсон.

I знову дешеві перельоти в Україні, тепер від Коломойського

Вітчизняне Міністерство інфраструктури активно намагається розвивати всі види транспорту, але насамперед — авіаційний. У п'ятирічній програмі дій уряду передбачено здешевлення і доступність перельотів для українців. Серед основних завдань — зниження середньої вартості квитка, зростання пасажиропотоку на 60%, зростання кількості користувачів авіатранспортом в три рази.

Як і його попередник Володимир Омелян, нинішній міністр Владислав Криклій прагне пересадити українців із потягів на літаки. Хоча в Західній Європі, зокрема в Німеччині, сьогодні спостерігається зворотна тенденція: держава робить доступним саме залізничне сполучення, оскільки воно має значно менший вплив на довкілля в цілому і на глобальне потепління зокрема.

«Хочеться більше таких маршрутів, як Київ—Запоріжжя, коли ціна порівняння з ж/д квитком або на 15-20% дорожча. І ми повинні все більше таких маршрутів запускати», — сказав Криклій.

Підіграла новому міністрові авіакомпанія «Віндроус», яка входить у сферу інтересів наближеного до влади олігарха Ігоря Коломойського. Починаючи з квітня минулого року, «Віндроус» запускає регулярні рейси між шістьма найбільшими містами України: Києвом, Харковом, Дніпром, Львовом, Одесою та Миколаєвом.

«Ця програма об'єднає великі міста нашої країни зручним і швидким авіасполученням», — підтвердив інформацію генеральний директор компанії Володимир Каменчук, пояснивши, що графік перельотів за новими напрямками запланований по 2-3 рейси на день із вильотом уранці, вдень і ввечері. «Віндроус» використовує не лоукост-модель, а модель так званої бізнес-авіації. Яка назагал обходить пасажирів суттєво дорожче, ніж лоукост, але дає більше переваг. Скажімо, пасажир може полетіти вранці до іншого міста, а вже ввечері повернутися додому.

«Тривалість перельоту в Дніпро становить 1:20 хвилин. У цілому — це втрічі швидше і комфортніше, ніж, наприклад, поїздка швидкісним поїздом», — повідомили у «Віндроус», не уточнюючи деяких деталей. Що, наприклад, значний час забере добирання до летовища, а от залізничний вокзал переважно розташований у центрі міст. Також прибути до терміналу треба за кілька годин до відльоту. Таким чи-

ном значною мірою вигравш у часі нівелюється.

Утім поборотися за ціну на авіаквиток «Віндроус» планує, використовуючи дешеві в обслуговуванні турбогвинтові літаки ATR72-600, розроблені спеціально для регіональних авіаперевезень франко-італійською компанією ATR, яку вважають у світі найбільшим виробником літаків регіонального класу.

Міністр Криклій на цьому не зупинився і вирішив розробляти в Україні авіатаксі. Критики одразу ж порівняли ідею з гіперлупом Володимира Омеляна, зазначивши, що у небагатій Україні шанси реалізувати їх приблизно однакові. Назагал же, за словами міністра, торік пасажиропотік в Україні зріс на близько 20%, і за цим показником Україна наздоганяє Молдову. Щоб стимулювати подальше зростання, у відомстві вивчають можливість здачі в концесію аеропортів Львова, Херсона, Запоріжжя і Чернівців.

Найприбутковіші маршрути — Лондон і Москва...

Тим часом патріотичних українців трохи здивував звіт Укрзалізниці, за яким найприбутковішими для компанії стали рейси до столиці країни-агресора Москви. Найбільший прибуток наше залізничне відомство отримало від продажу квитків на лінії «Київ—Москва». На другому та третьому місцях міжнародних поїздів теж рейси в Росію: «Кривий Ріг—Москва» і «Одеса—Москва». Четверте місце зайняв рейс до Польщі, «Одеса—Перемишль», і на п'ятым теж російській маршрут: «Київ—Санкт-Петербург».

На внутрішніх рейсах Укрзалізниця отримуvalа найбільший прибуток від рейсів «Київ—Одеса», «Київ—Львів», «Дніпро—Київ», «Харків—Київ» і «Київ—Запоріжжя».

Серед найзбитковіших маршрутів: «Львів—Бахмут», «Ужгород—Лисичанськ», «Маріуполь—Львів», «Івано-Франківськ—Миколаїв» і «Київ—Рахів». При цьому, за підсумками минулого року, збиток від пасажирських перевезень становить 6,5 млрд гривень.

Що ж стосується міжнародних авіакомпаній, то найбільше заробляли перевізники, які мають налагоджені рейси до Лондона. Або рейси в Америку. Десятка найвигідніших авіамаршрутів виглядає так: «Лондон—Нью-Йорк», British Airways (прибуток 1 159 млн доларів), «Мельбурн—Сідней», Qantas (прибуток 861 млн доларів), «Дубай—Лондон», Emirates (прибуток 796 млн. доларів), «Сінгапур—Лондон», Singapore Airlines (прибуток 736 млн доларів). Також «Нью-Йорк—Сан-Франциско», United Airlines (прибуток 689 млн доларів), «Нью-Йорк—Лос-Анджелес», American Airlines (прибуток 662 млн доларів), «Доха—Лондон», Qatar Airways (прибуток 639 млн доларів), «Гонконг—Лондон», Cathay Pacific (прибуток 605 млн доларів), «Сінгапур—Сідней», Singapore Airlines (прибуток 550 млн доларів) і «Торонто—Ванкувер», Air Canada (прибуток 541 млн доларів). ■

■ ДО ЮВІЛЕЮ

«У нас цікаво вчитися і працювати»

На факультеті іноземної філології «драгоманівського» педуніверситету готують фахівців із 12 мов

Підготувала Ольга ВОЛОШЕНКО

Факультет іноземної філології — потужний навчальний підрозділ Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, один із флагманів вивчення іноземних мов в Україні. Від стратегії його розвитку, актуальності підходів до навчального процесу, до студента і викладача, креативності керівництва і співробітників нині значною мірою залежить успіх становлення нової багатомовної освітянської спільноти, темпи та якість входження нашої держави до європейського та світового спітвоварства.

Про минуле та сьогодення факультету розповідає декан — Алла Зернецька, доктор філологічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України; член Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України; спеціалізованих вчених рад, редакційних колегій наукових та просвітницьких видань.

Наш факультет швидко розвивається

— Напевне, найголовніше — що в нас цікаво вчитися і працювати, — зазначає Алла Анатоліївна, — кожен день дарує маленькі відкриття, і час спливає не помітно. Проект «ФІФ» швидко розвивається, незмінно приваблює творчу гуманітарну молодь і здатні дати їй перспективний старт.

Факультетська родина об'єднує близько 1500 студентів — українців та іноземців — майбутніх учителів/викладачів та фахівців із філології 12 мов і прикладної лінгвістики (всього працює 187 освітніх програм), а також більше 20 аспірантів і докторантів за спеціальностями «теорія і методика навчання (зарубіжна література)»; «структурна, прикладна і математична лінгвістика»; «порівняльно-історичне і типологічне мовознавство»; «германські мови (англійська)»; «російська мова»; «російська література». Діють три Спеціалізовані вчені ради. Факультет випускає два фахові видання: «Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 9. Сучасні тенденції розвитку мов», зареєстрований у міжнародних наукометрических базах Google Scholar, Index Copernicus, CrossRef, ERIH PLUS, Ulrich's Periodicals Directory, та «Слов'янські мови». Усе це — подальші можливості навчання, публікації, захисту дисертацій і для наших студентів.

Ми пишаємося тим, що загальнофакультетська наукова тема: «Корпусна лінгвістика: сучасні напрями і перспективи (розробка технологій нового покоління)» — стала основою створення «Українського багатомовного паралельного корпусу текстів (для пілотного проекту англійською, німецькою, польською та французькою мовами)». Він насамперед обумовлений необхідністю введення української до міжнародної мовної спільноти, поліпшення двостороннього автоматизованого перекладу (що наразі відбувається за посередництва російської мови), і за рахунок цього — розши-

рення культурної та інтелектуальної експансії України у світі. Це дуже на часі.

Показово, що кожного року на факультеті відбуваються три міжнародні, всеукраїнська та загальноуніверситетська конференції науковців і викладачів за фахом, а також три всеукраїнські студентські конференції, два всеукраїнські студентські конкурси та дві всеукраїнські шкільні олімпіади.

З 2014 року факультет є засновником і постійним організатором Всеукраїнського конкурсу наукових студентських робіт іноземною мовою за професійним спрямуванням зі спеціальності: «філософія», «культурологія», «соціологія», «менеджмент», «психологія», «політологія», «право», який користується небайдужою популлярністю серед студентів усіх вишів України.

Кількість вступників-хlopців постійно збільшується

Нині факультет — це сучасний осередок інноваційних підходів до навчання студентської молоді. Наприклад, у 2016 році вперше в історії нашого педуніверситету вступ до магістратури факультету іноземної філології було проведено за допомогою комп'ютерного тестування. А з 2017 року факультет проводить підтримане комп'ютером тестування на всіх трьох вступних іспитах. Отже — жодної можливості для упередженості та корупції.

На цей час якісні навчальні матеріали для 99% дисциплін бакалаврату та магістратури вже доступні у дистанційному режимі. Впровадження такої форми навчання, попри потребу постійного доопрацювання дистанційних курсів, за останні два роки, за даними університетського моніторингу, дало покращення результатів навчальної діяльності студентів усемеро.

Науково-дослідна та науково-методична робота викладачів факультету іноземної філології пов'язана з до-

слідженням актуальних проблем різних напрямів лінгвістики, літературознавства та методики викладання іноземних мов та літератури. Постійно відбувається підготовка і видання монографій, підручників, навчально-методичних посібників, методичних розробок; публікацій у наукових виданнях, що входять до міжнародних наукометрических баз Scopus та Web of Science, статей, тез конференцій тощо. Лише за останні три роки — таких публікацій близько 1000. Це свідчить про високий рівень наших науковців і вагомість їхніх результатів. Із такими викладачами справді цікаво спілкуватися, писати під їхнім керівництвом курсові та дипломні роботи, слухати лекцій.

На факультеті іноземної філології з кожним роком усі активніше

верситет, Великобританія), University of Birmingham (Бермінгемський університет, Великобританія), університет Коблінц-Ландау (м. Майнц, Німеччина), Shane Global Language Centres, Munchner Volkshochschule (м. Мюнхен Німеччина), Пан-Європейський університет (м. Братислава, Словаччина), Кузявський університет у м. Влоцлавек та інших вишів Литви, Естонії, Нідерландів, Угорщини, Іспанії, Білорусі та Чехії.

Чекаємо на талановитих молодих людей

Позаудиторна робота створює додаткові умови для самореалізації студентів, задоволення їхніх творчих та інтелектуальних потреб, умови для формування професійної культури, громадянської сві-

Впровадження дистанційного навчання, за даними університетського моніторингу, дало покращення результатів навчальної діяльності студентів усемеро.

розвивається й студентська наукова робота. Талановиті дівчата та юнаки (а кількість вступників-хlopців постійно збільшується!) беруть участь у наукових гуртках, в олімпіадах, конкурсах, конференціях, підготовці друкованих збірників статей, форумах — як університетських, так і в інших закладах вищої освіти України та за її межами.

Професійна специфіка обумовила необхідність міжнародного співробітництва для реалізації студентської та викладацької мобільності. З 2015 року викладачі факультету проходять стажування за кордоном, що істотно підвищує їхній мовний та методичний рівень.

Кращі студенти теж отримали можливість навчатися за програмами обміну, отримувати гранти та стипендії в університетах, інститутах і коледжах та брати участь у наукових заходах за кордоном. Серед наших партнерів Lancaster University (Лакастерський уні-

Алла Зернецька.

викладацьких талантів, веселий конкурс.

За ініціативою студентського самоврядування на факультеті сформувався активний волонтерський рух, на постійній основі допомагаємо дитячому будинку «Моя Родина», центру психолого-соціальної реабілітації дітей у Києві, дитячій лікарні «Охматдит». Із початку бойових дій на сході студенти факультету — на передовій волонтерської допомоги, нині вони підтримують поранених бійців у Головному військовому клінічному госпіталі та інших медичних закладах Києва.

За високі досягнен-

ня в галузі освіти, науки та міжнародної діяльності «Іноземна філологія» неодноразово завоювала перші та призові місця серед факультетів університету.

Ми з оптимізмом дивимося в майбутнє, відстежуємо подальші долі своїх випускників, маємо великі амбітні плани і завжди відкриті до співпраці, до яскравих ідей та проектів. Чекаємо на талановитих молодих людей, які щороку повнюють нашу родину, і робимо все для того, щоб тут вони знайшли нових себе і другий дім, отримали надійну перспективу до професійно успішного та щасливого життя.

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Факультет утворений 22 роки тому, у травні 1997-го, на базі філологічного факультету, до якого раніше входило й відділення української мови та літератури. Однак історія підготовки фахівців-мовників розпочалася ще 1835 року, коли при Київському університеті Святого Володимира було відкрито педагогічний інститут, продовжилася її розвиток із 1920 року у формі літературно-лінгвістичного відділу факультету професійної освіти Київського інституту народної освіти й остаточно затвердилася у 1934 році, після створення Київського педагогічного інституту як мовно-літературний факультет. Згодом назва факультету ще декілька раз змінювалася.

Нині професорсько-викладацький корпус факультету налічує понад 150 фахівців з іноземних мов та зарубіжної літератури, близько 70% з яких — доктори наук, професори та кандидати наук, доценти. Багато хто з викладачів — колишні випускники факультету.

Наступність поколінь учених — «драгоманівців» на факультеті забезпечують численні наукові школи. Знана в Україні науково-методична школа доктора педагогічних наук, професора Л. Ф. Мірошниченко стоїть біля витоків науково-методичного забезпечення шкільного предмета «Зарубіжна (світова) література», який було введено в школі України в 1992 р., популяризувши україноцентричну модель викладання зарубіжної літератури. Наукова школа доктора філологічних наук, професора А. В. Корольової орієнтована на сучасні напрями лінгвістичних досліджень: когнітивну лінгвокомпаративістику, теорію міжкультурної комунікації, теоретичну і прикладну лінгвістику. Уже багато років поспіль функціонують наукові школи з історичної лексикології східнослов'янських мов, які заснували свого часу професор М. Я. Брицин, із лексикографії та стилістики східнослов'янських мов учнів професора М. М. Пилинського та наукова школа з лінгво-магнології, яку очолює доктор філологічних наук, професор Л. П. Іванова. На кафедрі прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу формується наукова школа з проблем корпусного підходу в перекладі.

■ КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

Тарас ЗДОРОВИЛО

Шість років минає з того часу, як відбулася цинічна окупація Росією українського Криму та збройне вторгнення у Східні терени України. Та досі боляче читати та слухати майже щоденні повідомлення про поранених та загиблих українських воїнів. Наші бійці й до нині тримають позиції на «передку». А завершенню неоформленої російсько-української війни не видно кінця.

Водночас важливо, щоб трагічні та величні подвиги наших бійців не канули у забуття й не були стерті часом. А збереглися у матеріалах ЗМІ, у кни�ах і фільмах.

Одним із таких документальних свідчень є дві книжки Валентини Розуменко «Нескорені» (2016 та в 2019 роках видання), в яких закарбовані достовірні, реальні та відверті історії учасників цієї війни, які пройшли крізь пекло Іловайська, Дебальцевого, Донецького аеропорту, Світлодарської дуги та інших «гарячих» точок і — вистояли! Автор бачить ту криваву, несправедливу війну очима своїх героїв: добровольців та воїнів ЗСУ від перших днів війни, коли російські війська вторглися на нашу землю.

Над другою книгою «Нескорені» автор працювала майже два роки: на 648 сторінках — 30 оповідей із понад п'ятдесятима співрозмовниками, чий долі обвалила війна: безпосередньо на лінії вогню або здалеку — трагічною звісткою про загибель сина, брата, батька... Тож це долі воїнів ЗСУ і добровольців, волонтерів і медиків, батьків, що чекали звісток із фронту, і дружин важкопоранених бійців, котрі стали для них справжніми берегинями.

Видання обох томів «Нескорені» стало можливим перш за все завдяки титанічним зусиллям «афганця», голови правління ГО «Українська асоціація інвалідів АТО» Сергію Тріскачу.

У передмові до «Нескореніх» класика української літератури Юрія Мушкетика, який відійшов у засвіти напередодні виходу книги, читаемо: «Міф про дружбу братів народів і «старшого брата» тільки тепер розвівся у порохі. Українські хлопці мужньо воюють, помирають, часом підриваючи себе гранатами, щоб не потрапити у полон до росіян. Слава Богу, в нас ще є багато справжніх патріотів, яких непокоїть доля України і які щиро вболівають за неї. Найважливіше сьогодні — захистити нашу землю, відстояти незалежність і наш європейський вибір, зберегти національну самоідентичність, духовність, культуру. Багато таких прикладів є і в цій книжці. Вона закарбувала для історії спогади безпосередніх учасників проти російських окупантів. Це правдива, без прикрас, хроніка героїчно-tragічних подій на Донбасі».

«Життя не закінчується, а стає дещо іншим»

— У моїх книгах, — розповідає авторка, — реальні історії наших воїнів, із перших вуст, які щемко озиваються в душі болем і водночас наповнюють гордістю за наших простих українців, які, мабуть, несподівано й для самих себе, стали воїнами світу, захисниками України, надійною опорою нам — людям, у яких ніколи не цілились дула й не наздоганяли мінні осколки, які не мерзли в окопах і яким ніколи не снились загиблі побратими. Поруч із війною — історії справжнього кохання, весілля на передовій та відданості дружин, які стали для своїх важкопоранених бійців берегинями. Непоправний смуток згорьованих батьків, чий сини здійнялися журавлинним клином у далекій вірі, звідки немає воротя, та роздумії капеланів про полеглих і причини війни.

Багато з моїх героїв отримали велику психо-логічну травму, дехто за-знав важких поранень — втратив ноги, руки, пройшов важкі випробування, шпиталі, лікарні, та ніхто не піддався вироку долі! Вони сміливо сприймають удар долі й говорять: «Життя не закінчується, а стає дещо іншим!»

Дякую Богу, що мала змогу спілкуватися з ге-

Герої книжки «Нескорені» з автором на BookForum у Львові (вересень 2019 р.).

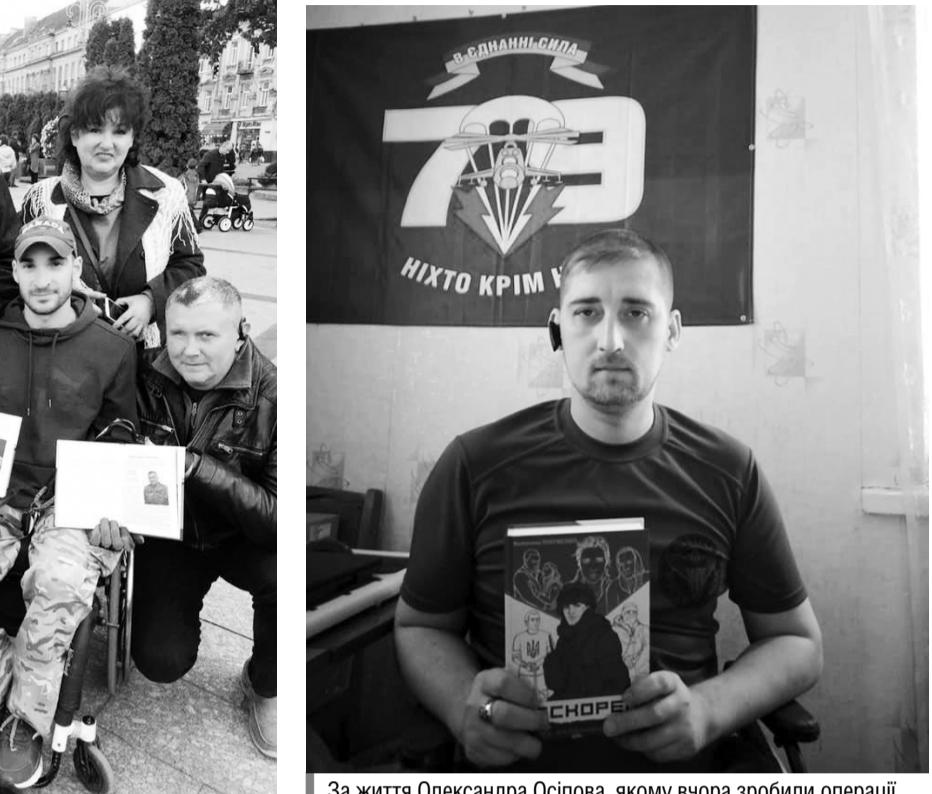
ка діб. Його дихання та інші життєві функції підтримували за допомогою різних апаратів і медикаментів. Мені залишається тільки молитися».

Після виписки Роман одразу вирушив... на війну, щоб провідати своїх побратимів. Його приїзд у батальйон неабияк вразив хлопців, бо мало хто вірив, що він виживе.

«Я нині такий же оптиміст, яким був до поранення, — розповідав Роман. — Знаю добре, що не потрібно зацикливатися на своїх проблемах. Тоді стане легше жити. І ще вважаю: якщо бачите чоловіка з важкими травмами, не треба його жалити, а то він і сам почне це робити. Для таких, як я, потрібні бадьорі позитивні емоції. Головне, що я сам можу вийти на вулицю, прогулятися, людей побачити і додому повернутися».

У книжці і глибоко в душі я закарбувала слово 30-річного героя Олександра Осіпова, інваліда 1-ї групи, з трьома ампутаціями: «Своїм прикладом хочу довести, що людина здатна подолати найважчі випробування в житті. А всім співвітчизникам хочеться сказати, що відповідальність за нашу країну лежить на кожному з нас. Усім потрібно нарешті стати справжніми Українцями не тільки за паспортом, й за покликом серця. Потрібно вірити у себе, свою країну, силу та нездоланість народу. Тоді і буде перемога! Заради справедливості на-голосу, що мене поставили на ноги саме в нашій країні, в Ірпіні, а не за кордоном!»

Крізь сльози зі мною ділилася спогадами мама нашого героя Надія Іванівна: «Наслідки вибуху були для сина вкрай тяжкими: закрита черепно-мозгова травма, опік обличчя і дихальних шляхів, перелом кісток носа, вогнепальне осколкове проникаюче поранення очей, травматична ампутація правої ноги і руки, лівої стопи, важка контузія... Син був у медикаментозній комі кіль-

За життя Олександра Осіпова, якому вчора зробили операції, борються лікарі. Небайдужі можуть допомогти, перерахувавши кошти на картку (5168 7574 0648 4818, «Приватбанк»).

Закарбовано

Книги «Нескорені» — це документальні свідчення бійців, правдива, без прикрас, хроніка героїчно-tragічних подій на Донбасі

те про них. Навідуйтесь. Поважайте. Пам'ятайте, що вони не шкодували ні здоров'я, ні життя заради вас... Заради миру на нашій землі... Заради майбутнього України...».

Олександр переніс багато операцій. Але лікування триває. Небайдужі волонтери вже оголосили про збір коштів для одужання бійця.

А як не згадати 24-річного офіцера Артура Киреєва, уродженця Донецька, та його дружину Аліну, яка завжди скрізь із ним поруч, що допомогло нашому герою витримати всі випробування долі. Розповідаючи про цю захоплюючу і водночас драматичну історію кохання, часом не можу стримати сліз, бо розумію, що, якби не ця клята війна, молодіята, як багато їхніх однолітків, наслоджувалися б життям — без шпиталів, численних операцій, важких реабілітацій, стресів і ризиків.

Тримаючи в полі зору життя цього дивовижного подружжя, дуже хочу, щоб ця історія була прикладом для інших і давала надію, розуміння того, що справжнє кохання лікує і душу, і тіло бійця.

...Під час виконання бойового завдання на передовій Артура важко поранило в хребет, верхню та нижню кінцівки... Нині він на візку. Ось як про це згадує депутатка ВРУ мінулого скликання Оксана Корчинська: «Самовіддані лікарі 93-ї бригади перевантажували бійців, щоб доправити їх у лікарню міста Селідове. Поранених почали готовувати до відправки. Ми їх

попередньо оглядали. Серед них був молодий хлопчина, у тілі якого виявили 18 металевих уламків — стирчали по лінії хребта, на ногах та в руці... Уже темніло. Я присвічувала медичним ліхтариком, закріпленим на голові, і, коли вже зібралися відправляти того хлопчина в Селідове, а далі на Покровськ, помітила, що комбриг полковник Клочков був дуже схильний. Поцікавилася, у чому справа, на що офіцер відповів: «Він спрота... Хто про нього буде піклуватися?». Це був старший лейтенант Артур Киреєв».

Не вагаючись ні на мить, повідомила: «У мене є два поранених сина. Він буде третім!». Ось так, з 14 листопада 2015 року маю вже трьох синів і всіма ними пишаюся! З Артуром ми пройшли важкий шлях до його одужання...».

Мені боляче було слухати нарікання нашого героя Артура: «Нині під час переміщення на візку дошкуляють різні незручності. Для нього не передбачено підйоми в кінетратор чи кав'ярню, не говорячи вже про магазини. Намагаєшся щось відвідати і стикаєшся з перешкодами. Найважча в моєму стані — це туалет. Також стикаєшся з проблемами в інших місцях загального користування».

«Страх був відсутній! Це щось міфічне!»

— До глибини душі, — продовжує Валентина Розуменко, — вразив вислів 30-річного героя з Рівненської області Олексія Трубілка, позивний «Тео»: «Ніколи не забу-

ду, коли нам на вишколі «Десні» сказали, що 70% із вас не повернеться з війни — подумайте! Ви гадаєте, хтось злякався і повернувся назад? Ніхто! І всі йшли... І ті 70%, були готові лягти, залишилися на полі бою, лише щоб зупинити ту російську агресію. Та щоб політики домовилися поміж собою... Ніхто не злякався. Страх був відсутній! Це щось міфічне...»

І коли хтось вважає, що захищати свою землю йдуть за певні пільги та ще якісь привileї, то я знайомлю свого читача із «Тео» — великим патріотом своєї країни, який повернувся з війни в передінфарктному стані (відправили на лікування) і відмовився від усіх пільг, які надає держава для бійців АТО. Він відвертій і чесний. Справедливий і безкорисливий. Пішов добровольцем, залишивши на дружину двох маленьких доньок.

Олексій мені сказав: «Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає... Більше з мінами не буде...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

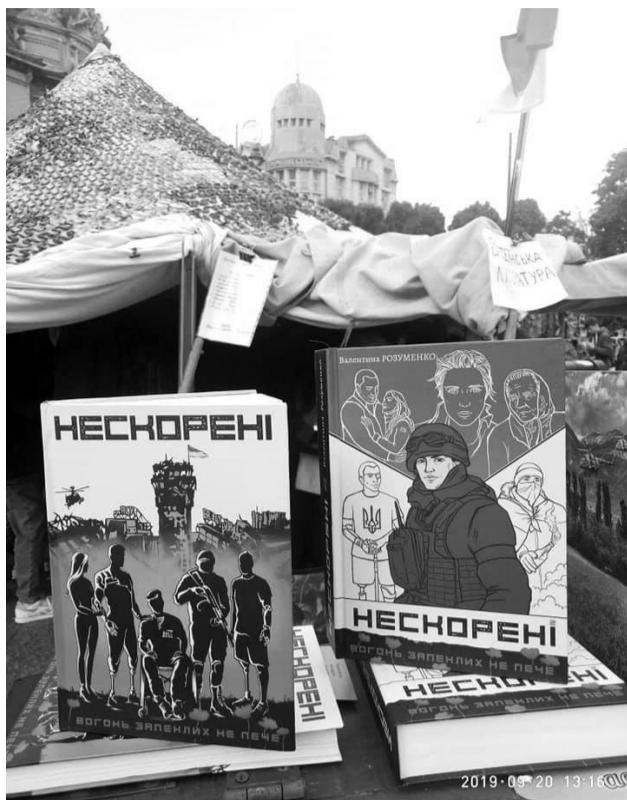
«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бійців нічим не можна залякати. Вони відразу не втимали, що їх наймали на цю неоформлену війну за гроші, а ми, патріоти, воювали за свою землю... І якщо буде потрібно, знову піду захищати свою землю. Мій бронежилет ще чекає...»

«Для росіян та їхніх найманців була загадка — чому наших бій

«Нескорені» і «Нескорені-2» на BookForum у Львові біля «Ветеранського намету».

Мама кіборга Оксана Ахріменко щойно отримала книгу...

для нащадків

**«Нас били нещадно.
Ніхто не звертав уваги,
що я жінка»**

Окрема тема «Нескореніх» — жінки на війні. Вони теж пішли воювати з розумінням, що можуть і не повернутися. Їхні розповіді — про важкий повсякденний побут, окопні чи бліндажні схрони...

— Я розмовляла зі сміливою, самодостатньою у своїх діях та життєвих переконаннях дівчиною-стрільцем Ніною Прокоп’євою, уродженкою міста Котовська, що на Одещині, — каже письменниця. — Я намагалася зрозуміти, які причини змушують дівчат і жінок залишити сімейне гніздо, розваги, безтурботну молодість, солодкий ранковий сон, узяті зброю та йти служити на рівні з чоловіками.

Ця справді геройчна

дівчина казала мені: «Усі мають зрозуміти, що жінка-боєць — це природно! Згадайте історію. Українські жінки завжди були сильні. Вони більш витривалі, а головне — психологічно міцніші. Якщо хтось почне заперечувати, що чоловіки сильніші фізично, я запевняю, що чоловік зробить стільки, наскільки він фізично натренованій. А жінка може зробити вище своїх сил. Тільки на психологічному «потрібно!» Я знаю по собі — коли треба, можу зробити більше своїх можливостей, бо стойте завдання «це потрібно!» На війні почуття спасителя, оборонця загострюється до краю. Принципової різниці в усвідомленні цієї місії чоловіком чи жінкою немає.

На війні ми не маємо поділятися на жінок і чоловіків чи посылатися на різницю у віці, у всіх має бути одна мета — перемога! І коли в конкретному завданні стають мені на

заваді, акцентують — ти жінка, я не розумію, чим гірша чи слабша за чоловіків. Я неодноразово доводила собі та іншим, що я сильніша за деяких чоловіків, приношу більше користі.

Жінок-військових багато чоловіків не сприймають узагалі. Нас роблять слабкою статтю, нам забивають у голову, що ми не зможемо робити те, з чим упораються чоловіки. «Писати папірці — ось ваша робота!..» На сьогодні «слабкій статті» обмежено доступ до військової освіти і більшості військових посад. Тому, вірогідно, чи не всі жінки прийшли на фронт добровольцями. Жінки мають займати посади, щоб їх почули, щоб мати зможу впливати на процеси, які відбуваються у нашій країні.

Якщо подивитись історію кількох війн, то побачимо, що жінки — кращі снайпери, ніж чоловіки. Тож несправедливо чути з вуст представників чоловічої статі: «Жінці не місце на фронті. Жінка — не слабка статт! Ми набагато сильніші дуже як військові і як бійці, ми мотивованіші...»

Якось прочитала соціологічні дослідження, що саме жінки-військовослужбовці найбільш старанно виконують службові обов’язки, уважніші, відповіальніші та не поступаються професіоналізмом чоловікам. Зауважу, що відсоток порушень військової дисципліни або злочинів у ЗСУ, скоених жінками-військовослужбовцями, завжди був мінімальний...»

— Наступна моя геройня, — розповідає авторка, — хоробра і самовіддана жінка Галина Верхолончук, позивний «Мамусік»,

уродженка міста Попасна, що на Донеччині. Вона — працівник міліції з юридичною освітою, яку з часом бійці прозвали «Чорним адвокатом», бо неодноразово зверталися до юриста з досвідом. Галина без вагань вирішила піти на службу, щоб боронити свою землю. Жінка не могла війчати, залишивши на призволяще свій край, де кров’ю бійців окроплено чи не кожен метр рідної землі.

«На вишколі сказали, що 70% із нас не повернеться з війни. Ви гадаєте, хтось злякався і повернувся назад? Ніхто! Всі були готові лягти на полі бою, лише щоб зупинити російську агресію».

Саме на війні вона знайшла свого судженого — Руслана. І весілля відсвяткували на передовій, щоб догоditи побратимам, які на цьому наполягали. Це весілля щасливої пари під носом російського агресора неабияк підняло настрій нашим бійцям. Подружжя й нині служить у першій роті, першого батальйону 53-ї окремої механізованої бригади.

Галина розповідала: «У нашому батальйоні, в трьох ротах, служить 12 жінок. На передовій — тільки я з подругою Ірою, яка служить у другій роті. Решта жінок у погонах — на другій і третій лініях. Я на рівних правах із чоловіками перевела в складі бойової групи, брала безпосередню участь в усіх спецопераціях неподалік Донецька. Виконувала завдання як звичайний боець — стріляла, кидала гранати. А крім цього — ще й надавала медичну допомогу.

Мені подобається, що на війні не має значення, ким ти був у мирному житті. Головне, щоб довів,

й офіцера різні. Ти людей посилаєш у пекло, а душа болить за кожного. Операція планується в штабі, про неї знають тільки ті, кому можна. Обговорюють усі деталі, прораховуючи все до дрібниць. Ніколи не було такого, щоб до когось із офіцерів не прислухалися. У кожній наступальній операції ти повинен знати, як відходити. Найбільше ятрити душу думка, що саме ти щось не врахував і через тебе постраждали чи, найгірше, загинули люди! Кожен нормальний офіцер цю провину тримає в собі й постійно живе з нею... Ми ж відповідаємо за кожного свого бійця.

...Дуже страшно було вмовляти хлопців зайняти позиції, коли туди дійти фактично неможливо, — з клубком у горлі каже майор. — І ти гостро усвідомлюєш, що ці люди можуть померти. Купа контужених, купа поранених — тих, що були перед ними, й вони все це бачать...

...Ніколи не забуду ворожі «Гради» неподалік Степанівки, коли іздили шукати тіла. Хлопці мене морально готували: «Ти не переживай! Головне — в ямку стрибай!». Коли вибухи поряд — узагалі нічого не відчуваєш... Той жах висловити неможливо...»

— Мою геройню Тетяну Борисенко на війні багато бійців знають під позивним «мама Таня», який з’явився ще з Майдану Гідності, — продовжує Валентина. — Вона — лікарка «Айдару», безстрашно, наперекір чо-

прикладом по голові, і я знепритомніла... З мішками на голові нас кинули в машину і сказали, що везуть на Гольфклуб, аби там розстріляти і покласти поряд з усіма нашими загиблими, за якими, власне, ми і прибули з мирною місією. Привезли в Луганську комендатуру, яку я пам’ятатиму все своє життя — бо там нас били нещадно. Ніхто не звертав уваги, що я жінка».

«Мамо, я живий!»

Під своєрідним листом багатодітної мами Оксани Ахріменко до сина, якого вона чекала два роки з війни, могли б підписатися всі матері, які опинилися в подібних життєвих ситуаціях: материнські тричоги, недоспані ночі, сльози і щаслива мить довгоочікуваної зустрічі з сином...

«...Господи, я ніколи не думала, що в наш час у столиці України вимовлю такі слова: «Війна! І там май син...». Твоя покійна бабуся, Царство її Небесне, часто розповідала про жахи минулої війни. Ми слухали і думали, що ніколи такого в нас не повториться. Нині я дуже добре розумію весь той біль і ті страждання...

Не можу передати тобі, синку, той душевний неспокій, страх матері та усвідомлення всіх загроз і небезпек, які чатували на тебе, коли ти воював на передовій. На тій кляті війні. У перші дні перебувала в якомусь ступорі, ніби уві сні, з якого хотіла якомога скоріше вийти. Щоб прокинутися і побачити тіла поруч. Чекала і сподівалася, що все те жахіття війни зовсім скоро припинеться і ти повернешся додому. Телефонення та радіо не слухала, бо там щоденно йшлося про полеглих... А з тобою не було зв’язку. Що може думати і відчувати мати? Ночей не спить і з рук не випускає телефон, чекаючи вісточки. Не знає куди себе подіти і чим втішити.

Якось не витримала і вранці ввімкнула той клятій телевізор й одразу прозріла від того, що відбувається на сході нашої бідної країни. Там вибухи, смерті, кров і сльози... Господи, змилуйся над нашою землею, над нашими синами! Боже, ти бачиш ті численні безвинні жертви, посивілих та передчасно постарілих і вбитих горем матерів... І я серед них. Допоможи, Боже. Врятуй наших дітей і землю, на якій вони нині воюють. Поверни наших дітей живими додому!

Ти навіть не уявляєш, синку, що відчуває мама, яка чекає з війни сина. Вона оплакує кожного загиблого. На місці кожного з них уявляє свою дитину. Розділяє горе кожної матері, приміряючи до себе їхні загублені долі. Намагається хоч чимось втішитись. А втіха — це почути голос сина: «Мамо, я живий!».

■ TAKE КІНО

Фестивальні уроки й уявна мова

Драми людей і звірів у показах Берлінале-70

Сергій ТРИМБАЧ,
спеціально для «України
молодої»
Берлін

У Берліні триває ювілейний, 70-й за ліком, міжнародний кінофестиваль. Утім нічого власне ювілейного не помітно. Німці народ прагматичний, найкращий спосіб поювіліти — подивитися хороше, справді вартісне кіно.

Плавба у житейському морі

Німці, принаймні ті, що живуть у Берліні, дуже люблять новації. Це було особливо помітним у 1990-ті, коли у східній частині Берліна змінювали — зносячи старі — цілі забудови, аби нічого не нагадувало покійницю НДР. Останні суттєві переміни на Берлінале трапились 2000 року, коли фестиваль отримав новий розкішний Berlinale Palatz, разом із прилеглими багатозальними кінотеатрами.

Із тих пір мало що мінялось. І от тепер — знova нове керівництво і певна модернізація. У першу чергу вона торкнулась — для них з'явилася нове, більше і зручніше приміщення. По-новому вибудували показ, тепер у Berlinale Palatz показують не тільки фільми з великою конкурсом, а й стрічки з програм Berlinale Special та Encounters («Зіткнення»). Виходить справді цікавіше.

Героїня німецького фільму «Ундіна» режисера Крістіана Петцольда (неодноразовий учасник І призера Берлінале) якраз спеціаліст з історії архітектури німецької столиці. Ундіна (Паула Бейер) проводить екскурсії і робить це з очевидним артистизмом, навіть натхненнем — людям подобається. Сама вона любить щось таке усталене... У стосунках із чоловіками так само. І коли вже на початку стрічки її коханий Йоханнес (Якоб Мацхенц)

«Ундіна» режисера Крістіана Петцольда.

Foto з сайта thecity.m24.ru.

повідомляє про своє рішення залишити її, вона висуває свій контр-план: підеш, то вб'ю. Близьче до фіналу ми дізнаємося, що то була не порожня погроза.

Не доведи, Господи, зустріти таку на своєму шляху. Актриса Паула Бейер дуже достовірна в цій ролі — їй би повірив і Станіславський... Однак ж плани про вбивство і криваву помсту відставлено вбік із приголомшливою швидкістю. Між Ундіною й іншим чоловіком, Крістофом (популярний нині в Німеччині актор Франц Роговський), спалахують почуття — пристрастні, справжні, високотемпературні, красиві. У нього так само романтична професія — він водолаз. Вона занурюється у глибину історії, він — у підводні озерні глибини.

У момент їхнього знайомства і включаються елементи містики — величезний акваріум із рибами розвалюється на очах, обрушуючи на них силу свого напівмістичного ества. І далі ця вечевідь романтична елегія про кохання чітко тривається заявлених берегів. Герой довго плавають під водою, при цьому Ун-

діна заледве не гине. Це ще один дзвінок: смерть ворушкається десь поруч.

А потім отою подоністий (бо плавати житейським морем не годен, тільки на дні бобраться) Йоханнес бачить Ундіну з Крістофом. І намагається хитростю розлучити їх — спершу умовляючи її повернутися (хоча живе з іншою), а потім властовуючи фальшивий дзвінок ніби від Крістофа, який звинувачує її в неправді — мовляв, приховала, що почуття до Йоханнеса насправді не згасли.

Ундіна виризує до коханого і з жахом дізнається, що той потрапив у підводну катастрофу — 12 хвилин перебував без повітря, без кисню, шансів вижити практично не залишилось. Зіставивши час катастрофи і фальшивого дзвінка, Ундіна розуміє: це справа рук Йоханнеса. І залізною рукою, у приватному басейні колишнього коханця, випроваджує його у країні світі. Все логічно і все пов'язано з водою. Туди ж, під воду, Ундіна й зникає, не повіривши, що Крістоф може вижити. А він ожив — тієї самої міті, коли жінка попрощалася з життям.

Ще один точний акцент у містерійній романтичній драмі Крістіана Петцольда.

Словом, режисер чисто «відкатав» усі технічні елементи, в тому числі й рівня «ультра-сі». Щоправда, залишились сумніви в тому, чи це справді те кіно, яке має бодай невеличкий креативний, пошуковий потенціал.

Що таке радикальне кіно

В суботу у програмі Berlinale Special відбудувся показ фільму «Уроки перської» (спільне виробництво ФРН, Російської Федерації, Білорусі) нашого колишнього співвітчизника (народився у Києві) Вадима Перельмана. Картина, як повідомляється у титрах, вибудувана на реальній історії. 1942 рік, молодий бельгійський єврей Жиль (Магуль Перез Біскайят) потрапляє в облаву, його, серед інших, вивозять до Німеччини і там розстрілюють. Точніше сказати, Жиль вимолює відтермінування покарання, стверджуючи, що він — перс. На доказ пред'являє книжку (перед тим виміняв її за бутерброд), писанаючи на фарсі.

Зрештою, у концтаборі один із офіцерів, Кох (Ларс Ейдінгер), повірив у те, що Жиль (він називався ймення Реза) справді персіянин, коротко проекзаменувавши того на знання географії і фарсі. Жиль, не знаючи практично жодного слова, змушений вигадувати слова й відтак саму мову. Далі більше, Кох спрощів хоче, з допомогою псевдоперса, вивчити фарсі, бо ж у його планах виїхати до Тегерана (там живе його брат) і відкрити ресторан.

Уроки фарсі тривають упродовж кількох років — Жиль вигадав і навчив свого рятівника уявної, неіснуючої мови. Той так упевнився у своїх знаннях фарсі, що коли американські літаки з'являються над концтабором, він тікає і з фальшивими документами опиняється в Тегерані. От тільки псевдомова йому нічим не допомогла.

Фільм Перельмана виконано в доволі звичайній для подібних історій стилістиці. Режисера в очевидь захопила парадоксальність оповіданого, та й певна фольклорно-міфологічна начинка: нібито дурник побиває нібито значно розуміншого.

Значно радикальнішою виглядає норвезько-американська стрічка «Гунда», зроблена відомим російським документалістом Віктором Косаковським. Її радикальність починається вже з чорно-білості зображення. А продовжується тим, що центральним персонажем картини Косаковського є свиноматка Гунда, вкупі зі своїми дітками, чи то пак поросятками. Камера з дивовижною увагою вдивляється у кожен нюанс поведінки цього сімейства, нічого не акцентуючи і не педаляючи. Хоча само собою зринають асоціації з поведінкою людей, які так само «по-свинськи» борються за місце біля материнських (державних, скажімо) сосків.

З'являються у «Гунді» й кури на чолі з півнем, і корови. Кури означені передусім як сторожеві птахи — сканують навколо ішні реальність не згірш якоїс електроніки. Корови — ті про-

стодушніші...

Завершується все драматично. Приїздить страшна у своїй повторності і безлікості (люди тут не з'являються ні разу, навіть у фонограмі) машина і забирає всіх поросяток — напевно, що на забиття. Нещасна Гунда довго шукатиме дітей своїх, а потому укладеться нове коло життя і свинська його складова отака: ми всі матеріал для якоїсь сторонньої, невидимої і страшної сили. Яка одного разу прийде і все понищить, і всіх, хто дорогий тобі, забере не від'є куди.

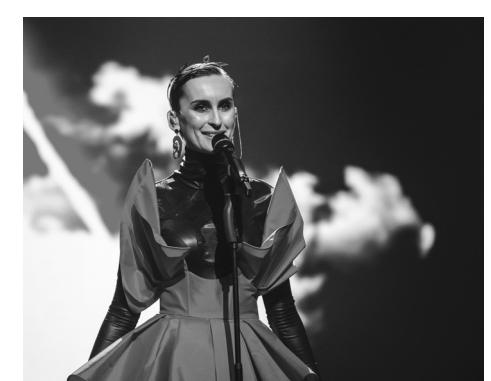
Так, усіми — гунді, всі ми призначенні на забиття. Тож не будьмо пасивними і не чекаймо нічого доброго від тієї вселенської (та її української іпостасі) машини руйнування. Її називають по-різному: держава, наприклад, якщо ми посилено дистанціюємося від неї, чи міжнародні корпорації, які на нас і дивляться як на свиней...

Українське про українське. І не тільки

На міжнародному кіноринку, який відбувається у рамках Берлінського кінофестивалю, вже традиційно присутня Україна. Її секція (називається ще стендом, хоча доволі велика площа) презентує народок української кіноіндустрії упродовж останніх двох років. На екранах миготять знайомі кадри, приходять представники іноземних компаній, дистрибуторських у тому числі. Ідеї копродукції і виникають за отаких-от обставин.

Навпроти розмістилась секція Таїланду, поруч — Кіноцентр Вірменії (привіт Романові Балаян!). Люди рояться як ті бджоли, будемо сподіватися, що з того й мед буде. Принаймні про успіхи українського кіно не говорят тільки ледачий, бажано тепер розвинути його на міжнародних теренах.

А пізно ввечері в понеділок в кафе Shagall (так, на честь знаменитого художника) відбулася вечірка-прийняття. Вечірка, господарем якої є українські кінематографісти. ■

Вокalistka Katerina Pavlenko родом із Ніжина.

Foto Анастасії МАНТАЧ.

деться в місті Роттердам (Нідерланди) у травні. Перший і другий півфінали проходитимуть 12 і 14 травня; гранд-фінал — 16 травня. ■

■ КОНКУРС

Ідуть до витоків

Заснований Тарасом Шевченком електрофольк-гурт заспіває «Солов'я» у Роттердамі

Валентина НЕЛІНА

Електрофольк-гурт GO_A переміг у фіналі національного відбору на «Євробачення-2020» й отримав право представляти Україну на цьому міжнародному конкурсі у Нідерландах у травні. Пісня-переможець «Соловей» у Києві вразила не лише членів журі — Андрія Данилка, Тіну Кароль та Віталія Дроздова, а й глядачів: оригінальними народ-

ними мотивами й виконанням.

У першому півфіналі гурт залишився у тіні бандуристки Кгіть і співачки Jerry Heil, отримавши від журі 6 і від глядачів 7 балів. До фіналу GO_A внесли незначні зміни у номер: допрацювали постановку та обрали інші костюми. Бурхливі овації після виступу за свідчили, що «підтягнутий» номер найкращий. І журі, і глядачі поставили пошість балів.

Електрофольк-гурт GO_A об'єднав у своїй творчості автентичний український вокал із сучасними танцювальними бітами, африканськими барабанами і електрогітарами. Назва читається «Го Ей» (тож не варто плутати з індійським штатом Гоа). У назву вкладено ідею повернення до витоків: слово go в перекладі з англійської означає «йти», A — літера латинського алфавіту Алльфа, що означає початок всього. Гурт заснований у 2012 році Тарасом Шевченком, власником студії звукозапису Kobzar Records.

Цікаво, що за вісім років існування гурту його склад змінився 14 (!) разів. Зараз до складу входять мультиінструменталіст Тарас Шевченко, вокалістка Катерина Павленко (яка працює керівником хору), сопілкар Ігор Діденчук і гітарист Іван Григоряк.

Нагадаємо, Міжнародний 65-й пісенний конкурс «Євробачення-2020» відбу-

■ ЛАУРЕАТИ

КНИЖКАМ ПОТРІБЕН РЕЙТИНГ

У списку найкращих твори Марії Матіос, Василя Шкляра, Юрія Винничука

Оксана ЖОВАНИК

Символічно, що в Міжнародний день рідної мови, 21 лютого, відбулася ХХІ церемонія нагородження лауреатів Всеукраїнського рейтингу «Книжка року». Читачі «України молодої» добре знають, що рейтинг, заснований 1999-го, визначає відтоді найкращі книжки та видавців України і є щорічною загальнонаціональною акцією, що покликана стимулювати читання змістовних видань. А наша газета є одним із партнерів проекту і щотижня друкує тексти про найдостойніших претендентів на звання лауреата.

Експерти рейтингу: книгознавці, критики, науковці, письменники, політологи, журналісти, редактори, культурологи, народні депутати, керівники державних установ — усього майже 100 осіб — і цього разу визначили найкращі українські видання в семи номінаціях.

Два мільйони на книжки для столичних бібліотек

На пресконференції, що відбулася у КМДА перед церемонією вручення премії «Книжки року-2019», її президент Костянтин Родик акцентував на питанні: чи потрібен книжкам рейтинг? Бо хоча книжка є джерелом мудрості, до нас вона приходить у вигляді товару, який має свої параметри і ціну і який порівнюють з іншими товарами. А рейтинг — інструмент захисту прав споживачів.

Реклама книжок іноді буває агресивна. Скажімо, на палітурці зазначено, що це бестселер, який треба прочитати, що без цього ви взагалі не розумна людина — інколи навіть так. Тому й потрібен рейтинг, для порівняння. Щоб той, хто хоче купити книжку (а ми живемо в час, коли є їх перевиробництво), мав навігатор. Також він остерігає критиків від неадекватних суджень, є пересторогою для видавців, які мають за мету заробіток. В Україні книжки для бібліотек купують за бюджетні кошти. Рейтинг «Книжка року» складають професіонали, люди, які «в темі», констатував Костянтин Родик: «Коли вони приходять до нас, то вони увесять цей книжковий розмай знають. Їм треба лише порівняти (і це найскладніше), ю обрати найкраще».

Діана Попова, директорка департаменту культури Київської міської ради, розповіла, що опикується всіма бібліотеками міста — а їх 139 (3 міські і 136 районних). Нині збільшується кількість книжок, які закупуються, і бібліотеки перетворюються на сучасні бібліохаби — простори, створені, аби приступити любов до книжки з малечкою. Тут Київ є флагманом — у столиці нині є 5 сучасних просторів, які можна назвати бібліохабами, бо там, крім звичайних, паперових, є електронні книжки, і видання шрифтом Брайля.

Цьогоріч 2,2 мільйона гривень закладено в бюджеті столиці на закупівлю книжок. Багато це чи мало — можна сперечатися, однак ця цифра є найбільшою за всі роки. Серед закуплених книжок будуть видання-переможці рейтингу «Книжка року-2019».

Марія Матіос з Іваном Малковичем.

Книговидання як волонтерство

Політолог, культуролог, багаторічний експерт рейтингу «Книжка року» Олеся Доній нагадав: популяризація українських книжок ще й досі є справою волонтерів-ідеалістів, а не державних інституцій. Можливо, в цьому є й позитив — вона не перетворилася на певну корупційну схему. Система, яку створив Костянтин Родик, — справжній багаторічний експерт щодо оцінювання книжок, і можна стверджувати, що вона не піддавалася жодному зовнішньому впливу. Інша справа — чому цим не підтримується держава.

Усі культурологічні проекти — справа одержимих ідеєю людей, які чекають визнання — якщо не від держави, то від суспільства, народу. Українське книговидання потребує підтримки. І навіть якщо розглядати його не як справу національної безпеки і культурної ваги, а винятково як бізнес, потрібно розуміти, що таке преверенції. Аби підняти бізнес, щоб він став конкурентоспроможним, ми повинні зробити йому пільгові умови на певний час. На жаль, розуміння цього нема. Тому справу продовжують ідеалісти.

Валерій Ананьев, автор книжки «Сліди на дорозі», що є у цьогорічній номінації «Сучасна мемуаристика і публіцистика», ветеран АТО, відчайдушний рейтингові «Книжка року» за можливість бути пліч-о-пліч із поважними людьми, про яких раніше тільки чув. Сьогодні, у контексті війни і пропаганди, якою впливають на людей, цей рейтинг дуже важливий. Приклад — ситуація з видавництвами «Альпіна Паблішер» і «Якабу». Вони видають російською мовою російські книжки і друкуватися будуть тут, силами потужностей «Якабу». Це загрожує тим, хто на книжковому ринку працює з патріотичними міркуваннями, наприклад видавництву «Наш формат», що друкує книжки винятково українською мовою. Але якщо в Україну «зайде» російське видавництво і буде ті самі книжки друкувати російською мовою, то їх купуватимуть. І всі, хто працює на цьому ринку і намагаються робити свій бізнес ідеєю, — «прогорять».

Цьогоріч 2,2 мільйона гривень закладено в бюджеті столиці на закупівлю книжок. Багато це чи мало — можна сперечатися, однак ця цифра є найбільшою за всі роки. Серед закуплених книжок будуть видання-переможці рейтингу «Книжка року-2019».

Церемонію вручення премії «Книжки року-2019» відкрив міський голова Києва Віталій Кличко. Гран-при цього року вибороло видавництво «Родовід» і книжка Василя Косіва «Українська ідентичність у графічному дизайні 1945—1989».

Марія Матіос: 550 персонажів у 225 роках європейської історії

Так відреагувала на перемогу Марія Матіос, лауреатка Шевченківської премії з літератури (2005): «Укотре пересвідчилася, що Бог таки любить «трійцю». Український книжковий «Оскар» у номінації «Сучасна українська проза» від «Книжки року» дістався моїй «Буковій землі». Це вже третя моя нагорода за ХХІ рік існування рейтингу: 2005 року перше місце дісталося «Солодкій Дарусі», 2008 — «Майже ніколи не навпаки».

Я ще не знаю всього діапазону сприйняття моєї роману-панорами. Для когось ця книжка — енциклопедія, для когось вона «загруба», комусь у ній забагато політики і тих нюансів, які насправді повертають хід історії, комусь вона відкриває навіть несподівані сторінки минулого та незнані імена. Та для мене як її автора «Букова земля» — це квінтесенція 35-річної творчості, це здійснені потуги «історичного крота». І той, кому цікаво читати, і не просто гойдатися на хвилях емоцій і пристрастей, але й споживати інтелектуальну інформацію, а також знаходити відповіді про наше завтрашнє, нишпорячи лабіrintами нашого вчорашиального, — тому, знаю, не буде важко носити в сумці чи тримати на столі цей півторакілограмовий фоліант, у якому вмістилося більше 550 персонажів і 225 років європейської історії.

Такі книжки не тільки пишуться довго — вони й читаються не за три дні і, може, навіть не за три місяці. Зате як про багато речей нам можна буде поговорити згодом, подискутувати і зрозуміти одне одного: Автор Читача і Читач Автора. А поки ви читатимете «Букову землю», ми з Іваном Малковичем і «А-ба-ба-ла-мага» готовуємо наступну книжку. І я щаслива, що союзником і «китайським муром» у моїй праці, моїй печалі чи визнанні була і залишається Мама».

У тій же номінації «Красне письменство» найкращою жанровою літературою стали «Характерник» Василя Шкляра (Х.: Клуб сімейного дозвілля) і «Арканум» і «Нічний репортер» Юрія Винничука (Видавництво Фоліо).

Книжка «Культурна дипломатія Симона Петлюри»: «Щедрік про «руського мира». Місія капели Олександра Кошиця (1919-1924) здобула перемогу в номінації «Минувшина» «Велика честь і відповідальність! — коментує авторка, молода дослідниця Тіна Пересянко. — Цим виданням ми започатковуємо серію книг (а до того ѹ інші супровідні акції) про світове турне Української республіканської капели, а до 2024 року плануємо видати (ї актуалізувати) всі документальні свідчення культурної перемоги України в світі!».

■ ПЕРЕМОЖЦІ

Лавреати ХХІ всеукраїнського рейтингу «Книжка року-2019»

Номінація «ХРЕСТОМАТІЯ»

Художня класика

1. **Марк АВРЕЛІЙ.** Наодинці з собою; ГЕСІОД. Походження богів. Роботи і дні. Щіт Геракла; ОВІДІЙ. Любовні елегії. Мистецтво кохання; Метаморфози. — Л.: Апріорі, 184+136+196+520 с.(п)

Життєписи

1. Справа Василя Стуса. Збірка документів з архіву колишнього КДБ УРСР. — Х.: Віват, 688 с.(п)

Літературознавство / критика

1. **Леонід УШКАЛОВ.** Моя Шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання. — К.: Дух і Літера, 560 с.(п)

Номінація «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

Сучасна українська проза / ессеїстика / драматургія

1. **Марія МАТІОС.** Букова земля. — К.: А-БА-БА-ЛА-МА-ГА, 928 с.(п)

Жанрова література

1. **Василь ШКЛЯР.** Характерник. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 304 с.(п)

1. **Юрій ВИННИЧУК.** Арканум; Нічний репортер. — Х.: Фоліо, 298+240 с.(п)

Сучасна зарубіжна проза / ессеїстика / драматургія

1. **Міленів СРГОВІЧ.** Жертвам сниться велика весільна перемога. — К.: Комора, 432 с.(п)

Поезія

1. **Тарас ФЕДЮК.** Цеглина. — Тернопіль: Богдан, 528 с.(п)

Номінація «СОФІЯ»

Філософія / антропологія / психологія

1. **Станіслав КОМАРЕК.** Чоловік як еволюційна інновація? — Л.: Апріорі, 432 с.(п)

1. **Станіслав ГРОФ.** Психологія майбутнього. — Л.: Terra Incognita, 400 с.(п)

Політологія / соціологія / культурологія

1. **Френсіс ФУКУЯМА.** Політичний порядок і політичний занепад. У двох томах. — К.: Наш формат, 576+608 с.(п)

Номінація «МИНУВШИНА»

Популярні видання / історична белетристика

1. **Тіна ПЕРЕСУНЬКО.** Культурна дипломатія Симона Петлюри: «Щедрік про «руського мира». Місія капели Олександра Кошиця. — К.: Інститут української історіографії НАНУ; АртЕк, 312 с.(п)

Дослідження / документи

1. **Василь ЛІПКІВСЬКИЙ.** Вибрані твори. У 6-ти томах. — К.: Українські проплії; Інститут української історіографії та джерелознавства НАНУ, 214+232+306+466+744+466

Біографії / мемуари

1. **Оксана ГАЙОВА, Михайло ПЕРУН.** На скелі віри. Митрополит Андрей Шептицький. — Л.: Апріорі, 568 с.(п)

Номінація «ОБРІЙ»

Науково-популярна література

1. **Дерек ТОМПСОН.** Хітмейкери. Наука популярності та змагання за увагу. — К.: Yakaboo publishing, 432 с.(п)

1. **Деніел ЕВЕРЕТ.** Походження мови. Як ми навчилися говорити. — К.: Наш формат, 344 с.(п)

Бізнес / економіка / успіх

1. **Андрій ЯНІЦЬКІЙ, Грехем СТЕК.** Приватна історія. Злет і падіння найбільшого приватного банку України. — К.: Брайт Бакс, 232 с.(п)

Публіцистика / сучасні мемуари

1. **Андрій КОТЛЯРЧУК.** Добровольці. Доба героїв. — К.: Мистецтво, 320 с.(п)

Спеціальна література / довідкові видання

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Вибіркова нерівність

В Україні на матчах елітного дивізіону офіційно запрацювала інноваційна система допомоги арбітрам

Григорій ХАТА

Після зимової паузи в Україні поновилися матчі вітчизняної прем'єр-ліги. І тепер частина з них проходить під прислівим наглядом новітньої системи VAR. Щоправда, брак фінансового ресурсу наразі не дозволяє Українській асоціації футболу забезпечувати її одночасне функціонування на всіх без винятку поєдинках чемпіонату країни, відтак лише у двох із шести матчів ігрового туру судді матимуть змогу скористатися допомогою відеосистеми.

У 19-му турі ЧУ система VAR працювала на матчах вітчизняних грандів — у Києві та Харкові.

Під час матчу на «Металісті» рефері дуелі «Шахтар» — «Десна» двічі переглядав відеоповтори спірних епізодів. В одному з моментів Євген Арановський вирішив не показувати червону картку гравцеві чернігівського клубу за небезпечну гру. В іншому — відмінив гол у ворота «гірників», ретроспективно зафіксувавши «офсайд» під час голевої атаки підопічних Олександра Рябоконя. При цьому єдине в матчі взяття воріт сталося на четвертій доданій до основного часу хвилині, коли Марлос вирвав перемогу для донецького клубу. «Не тільки «Десні», а і величим грандам доводиться переживати неприємні моменти, пов'язані з роботою VAR. Звісно, що неприєм-

Граючи на стадіоні «Динамо» за порожніх трибун, господарі арени лише в компенсований час змогли дотиснути одного з аутсайдерів чемпіонату країни.

Фото Олександра ПРИХОДЬКА.

но програвати в компенсований час. Команда боролася до кінця. Але останні секунди також потрібно вміти грati. Футболісти «Шахтаря» проявили свою майстерність і взяли три очки», — наголосив Олександр Рябоконь.

А от поєдинок «Динамо» — «Ворскла» минув без спірних моментів, тож його головному арбітру звертатися до послуг VAR не довелося. Гра, що проходила на стадіоні «Динамо»

імені В. Лобановського за порожніх трибун, не надто кипіла емоціями. За словами головного наставника «біло-синіх» Олексія Михайличенка, підтримки своїх уболівальників столичному колективу відверто не вистачало. Нагадаємо, що матч без глядачів — це наслідок расистського інциденту, котрий наприкінці минулого року в Харкові спровокували динамівські ультрас на грі з «Шахтарем».

Щодо самого матчу, то, незважаючи на відвerto низку позицію «Ворскли» в турнірній таблиці, лише в доданий арбітром час динамівцям удалось досягти переможного результату. «Ведемо боротьбу за виживання — тож для нас кожне очко на вагу золота», — так пояснив непоступливість своєї команди наставник полтавчани Юрій Максимов.

Динамівці ж уперше в сезоні провели матч із новим центр-

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. 19-й тур. «Маріуполь» — «Зоря» — 1:2 (Мішньов, 68 — Петрович, 61; Леднєв, 66), «Динамо» — «Ворскла» — 2:1 (Буяльський, 50; Вербич, 90+2 — Степанюк, 62), «Карпати» — «Дніпро-1» — 1:1 (Діє, 24 — Супряга, 41; вилучення: Дубинчак, 89 («К.»)), «Олександрія» — «Колос» — 1:2 (Сітало, 61 — Смирний, 46, 90+1), «Шахтар» — «Десна» — 1:0 (Марлос, 90+4), «Олімпік» — «Львів» — 0:1 (Богунов, 84).

Турнірне становище: «Шахтар» — 53, «Динамо» — 39, «Зоря» — 37, «Десна» — 23, «Олександрія» — 33, «Колос» — 23, «Маріуполь» — 22, «Дніпро-1» — 19, «Олімпік», «Львів» — 18, «Ворскла» — 14, «Карпати» — 12.

Бомбардири: Мораес («Шахтар») — 15, Леднєв («Зоря») — 10.

форвардом, функції котрого виконував молодий Назарій Русин. Натомість доля основного нападника «біло-синіх» Артема Беседіна, котрий у листопаді здав позитивний допінг-тест, має визначитися найближчим часом, коли УЄФА після тривалої підготовчої роботи нарешті проведе розгляд його справи.

Наставник «Динамо» відзначив, що в Русина та іспанського форварда «біло-синіх» Франа Соля — здорована конкуренція за місце в «основі», й додав, що в другій частині сезону ім обом вистачить роботи.

Коментуючи ж дебют системи VAR в елітному дивізіоні українського футболу, Олексій Михайличенко наголосив: «Якщо немає можливості забезпечити роботу VAR на матчах усіх команд прем'єр-ліги, то краще взагалі цього не робити». Підтримав у цьому контексті головного тренера «Динамо» й очільник «Зорі» Віктор Скрипник, зауваживши, що всі учасники УПЛ мають перебувати в рівних умовах. ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАЇКА

Олексій ПАВЛИШ

Єврокубки

У першому офіційному для себе матчі 2020 року донецький «Шахтар» мінімально обіграв у Харкові в рамках 1/16 фіналу ЛЕ португальську «Бенфіку». «Гріники» контролювали хід поєдинку та могли забивати навіть більше, проте їх підводила реалізація.

Натомість «орли» за допомогою VAR використали один із небагатьох своїх шансів та залишили інтригу у двоматчевому протистоянні. Доля путівок у 1/8 фіналу вирішилася вже цього четверга.

Ліга Європи. 1/16 фіналу. Перші матчі. «Спортивні» (Португалія) — «Башакшехір» (Туреччина) — 3:1 (Коатес, 3; Шпорар, 49; В'єтто, 51 — Вішча, 76 (пен.)), «Хетафе» (Іспанія) — «Аякс» (Нідерланди) — 2:0 (Дейверсон, 37; Кенеді, 90+3), «Копенгаген» (Данія) — «Селтік» (Шотландія) — 1:1 (Ндой, 52 — Едуар, 14), «ЧФР Клуж» (Румунія) — «Севілья» (Іспанія) — 1:1 (Дяк, 58 (пен.) — Ен Несірі, 83), «Брюгге» (Бельгія) — «Манчестер Юнайтед» (Англія) — 1:1 (Бонавентуре, 15 — А. Марсьяль, 36), «Лудогорець» (Болгарія) — «Інтер» (Італія) — 0:2 (Еріксен, 71; Р. Лукаку, 90+4 (пен.)), «Айнтрахт Франкфурт» (Німеччина) — «РБ Зальцбург» (Австрія) — 4:1 (Камада, 12, 43, 53; Ф. Костіч, 56 — Хван, 84 (пен.)), «Шахтар» (Україна) — «Бенфіка» (Португалія) — 2:1 (Алан Патрік, 56; Коваленко, 72 — Піцці, 67 (пен.); Ш: П'ятов, Болбат, Кривцов, Матвієнко, Ісмаїлі, Степаненко, Коваленко, Алан Патрік (Маркос Антоніо, 80), Марлос (Коноплянка, 83), Тайсон (Тете, 90+4), Жуніор Мораес), «Вулверхемптон» (Англія) — 4:0 (Жота, 15, 67, 81; Р. Невеш, 53), «Байєр» (Німеччина) — «Порту» (Португалія) — 2:1 (Аларіо, 29; Хавец, 55 (пен.) — Л. Діас, 73), «АПОЕЛ» (Кіпр) — «Базель» (Швейцарія) — 0:3 (Петретта, 16; Штокер, 54; Артур, 66), «Олімпіакос» (Греція) — «Арсенал» (Англія) — 0:1 (Ляказетт, 81), «АЗ» (Нідерланди) — «ЛАСК» (Австрія) — 1:1 (Коопмейнерс, 86 (пен.); Рагуз, 25), «Вольфсбург» (Німеччина) — «Мальме» (Швеція) — 2:1 (Брекало, 49; Телін, 62 (у своїх воротах) — Телін, 47 (пен.)), «Рома» (Італія) — «Гент» (Бельгія) — 1:0 (К. Перес, 13; Безус — до 74 хв., Пластун —

— 4:0 (Мессі, 14, 37, 40, 87; Арур, 89), «Реал Сосьєдад» — «Валенсія» — 3:0 (Хаджи, 67, 82; Арибо, 76 — Франсержіо, 11; Руїс, 59).

Англія

Відсвяткувавши перемогу в очній дуелі з «Лестером», «Манчестер Сіті», схоже, забезпечив собі «срібло» АПЛ, яке дає його володарю можливість участі в Лізі чемпіонів. Як відомо, «городяни» отримали від УЄФА дворічний «бан» на участь у Суперлізі, проте інші клубні адвокати готуються до серіозних боїв у Спортивному арбітражі Лозанни. Як пишуть британські ЗМІ, розгляд апеляції може затягнутися на рік, тож участі підопічних Гардіоли у наступному розіграші Ліги чемпіонів поки нічого не загрожує.

Прем'єр-ліга. 27-й тур. «Челсі» — «Тоттенхем» — 2:1 (Хуїру, 18; М. Алонсо, 48 — Рюдігер, 90 (у своїх воротах)), «Бернлі» — «Борнмут» — 3:0, «Кристал Пелас» — «Ньюкасл» — 1:0, «Шеффіeld Юнайтед» — «Брайтон» — 1:1, «Саутгемптон» — «Астон Вілла» — 2:0, «Лестер» — «Манчестер Сіті» — 0:1 (Габрієл Жезус, 80), «Манчестер Юнайтед» — «Уотфорд» — 3:0 (Б. Фернандеш, 41 (пен.); А. Марсьяль, 60; Гінвуд, 75), «Вулверхемптон» — «Норвіч» — 3:0, «Арсенал» — «Евертон» — 3:2.

Лідери: «Ліверпуль» (26 матчів) — 76, «Манчестер Сіті» — 57, «Лестер» — 50, «Челсі» — 44, «Манчестер Юнайтед» — 41, «Тоттенхем» — 40.

Бомбардир: Мессі («Барселона») — 18.

Італія

Зірковий португалець Кріштіану Роналду продовжив свою результативну серію та допоміг «Ювентусу» дотиснути аутсайдера Серії А — «СПАЛ». На відстані одного бала від туринців «Лацио»: гол Іммобіле допоміг римлянам здобути перемогу над «Дженоа».

Тайм відіграв за «Лечче» український півзахисник Євген Шахов, проте «Рома» екстремера «Шахтаря» Папу Фонсеки не залишила його команді жодних шансів.

Частину ж матчів Серії А, у тому числі поєдинок «Аталанти» Руслана Маліновського, перенесли через поширення в Італії коронавірусу.

Серія А. 25-й тур. «Брешія» — «Наполі» — 1:2, «Болонья» — «Удінезе» — 1:1, «СПАЛ» — «Ювентус» — 1:2 (Петанья, 69 (пен.) — Кріштіану Роналду, 39; Ремзі, 61), «Фіорентіна» — «Мілан» — 1:1 (Пульгар, 84 (пен.) — Ребіч, 57), «Дженоа» — «Лацио» — 2:3 (Кассата, 57; Крішто, 89 (пен.) — Марушіч, 2; Іммобіле, 51; Катальді, 71), «Рома» — «Лечче» — 4:0 (ОНдер, 13; Міхтарян, 38; Джеко, 70; Коларов, 80; Шахов («Л.») — із 46 хв.).

Лідери: «Ювентус» — 60, «Лацио» — 59, «Інтер» (24 матчі) — 54, «Аталанта» (24 матчі) — 45, «Рома» — 42, «Наполі» — 36.

Бомбардир: Іммобіле («Лацио») — 27.

Іспанія

Після голевого затишня, яке тривало чотири тури, капітан «Барселони» Ліонель Мессі забив одразу чотири голи в одноматчевому поєдинку та укріпив свої позиції на чолі бомбардирської гонки Ла Ліги. Натомість сенсаційно програв мадридський «Реал» та пропустив каталонців на першу сходинку турнірної таблиці.

Тим часом у Сегунді «Альбасете» з допомогою нашого Романа Зозулі обіграв «Нумансію», а «Луго» Василя Кравця мінімально здолало «Ов'єдо» Андрія Луніна.

Примера. 25-й тур. «Бетіс» — «Мальорка» — 3:3, «Сельта» — «Леганес» — 1:0, «Барселона» — «Ейбар»

і в чемпіонаті — його результативний удар допоміг «джемлем» обіграти «Вердер».

Завдяки своєму головному бомбардуру вирвала перемогу над «Гадерброном» «Баварія»: «дубль» в активі польського нападника Роберта Левандовського. Намагається не відставати від мюнхенців і «РБ Лейпциг», який легко і невимушене розгромив «Шальке».

Перша Бундесліга. 23-й тур. «Баварія» — «Падерборн» — 3:2 (Гнабрі, 26; Р. Левандовський, 70, 88 — Србені, 44; Міхель, 75), «Боруссія» (М) — «Хофенхайм» — 1:1, «Вердер» — «Боруссія» (Д) — 0:2 (Загаду, 52; Е. Холанд, 66), «Герта» — «Кельн» — 0:5, «Фрайбург» — 0:5 (Забіцер, 2; Вернер, 61; Хальстенберг, 68; Анхеліньо, 81; Форсберг, 89), «Байєр» — «Аугсбург» — 2:0, «Вольфсбург» — «Майнц» — 4:0.

Лідери: «Баварія» — 49, «РБ Лейпциг» — 48, «Боруссія» (Д) — 45, «Боруссія» (М) (22 матчі), «Байєр» — 43, «Шальке» — 36.

Бомбардир: Р. Левандовський («Баварія») — 25.

Франція

Лідер чемпіонату — «ПСЖ» — після поразки у Лізі чемпіонів із боями набрав чергові три бали у Лізі 1, пе-рестрілявши у надрезультативному матчі «

СПОРТ

Олена Підгрушна
українська біатлоністка

УКРАЇНА МОЛОДА | 15
ВІТОРОК, 25 ЛЮТОГО 2020

«Я цілий тиждень хвилювалася перед естафетою. У мене такого «мандражу», напевно, з дитячого садка не було».

Григорій ХАТА

■ БІАТЛОН

Результативні ветерани

Естафетна четвірка українських біатлоністок підтвердила свій клас, здобувши на чемпіонаті світу для збірної єдину медаль

Ветеран українського біатлону Олена Підгрушна у класичній естафеті ЧС-2020 проявила себе з найкращого боку.
Фото з сайту sport.ua.

практично не залишилося. «Не вдалося підійти до чемпіонату світу на піку своєї готовності», — визнав Підручний.

Натомість класична жіноча естафета, попри її, як свідчать самі учасниці, «пенсіонерський» склад, обіцяла медальну інтригу. На перших трьох етапах наші збірниці зробили по-максимуму все, аби український фінішер — капітан квартету Олена Підгрушна

— не випала з числа претендентів на призові місця. Президент ФБУ Володимир Бринзак каже, що дівчата могли б поборотися в естафеті й за золоті нагороди, втім швидкості ходу їм у гонці відверто бракувало.

Підгрушна виявилася, по суті, єдиною з українського квартету, кому вдалося на рівних конкурувати зі швидкими конкурентками. Першу частину своєї дистанції Олена при-

святила тому, аби впритул наблизитися до лідеруючої трійки. На заключному ж колі вона вкотре продемонструвала свій клас, другою вийшовши з останнього вогневого рубежу. Утім, що ближче до фінішу, сили все більше залишали 33-річного ветерана команди, відтак молода й реактивна німкеня Хермманн легко «з'їла» свою українську опонентку в боротьбі за «срібло». Особливо важко

Підгрушній далися останні метри дистанції. Як пояснила сама біатлоністка, після фінішу вона 15 хвилин приходила в норму, намагаючись подолати «шлунковий спазм». Але конкуренткам із Чехії та Польщі шансів на медалі український капітан не залишила.

«Я цілий тиждень хвилювалася перед цією гонкою. У мене такого «мандражу» не було, напевно, ще з дитячого садка», — визнала капітан української четвірки, наголосивши, що планетарна «бронза» — це заслуга всієї команди, а не її персональний здобуток. Цікаво, що наступного після естафети дня, в останній гонці «мундіалю» — мас-старті, Олена Підгрушна припустилася дитячої помилки: забула пробігши штрафне коло. Через це отримала від організаторів часовий штраф і опустилася в підсумковому протоколі на 24-те місце.

Хай там як, а колега Олени по квартету — Юлія Джима — пояснює, що, попри пристойний спортивний вік, демонструвати високий результат нашій «естафеті» допомагає віра у власні сили. При цьому очільник біатлонного господарства Володимир Бринзак відзначає, що адміністративними методами омолоджувати команду нікого не буде. На найвищому рівні лідери збірної планують змагатися, доки буде результат. ■

■ БАСКЕТБОЛ

Ігрові гайдалки

Із перемоги та поразки розпочала свій відбір на чемпіонат Європи чоловіча баскетбольна збірна України

Григорій ХАТА

По ходу поточного сезону персона латвійського наставника Айнарса Багатскіса в українських шанувальників баскетболу тісно асоціювалася зі столичним «Київ-Баскетом», який нині посідає четверте місце у чоловічій суперлізі й готується до свого чвертьфінального протистояння з турецькою «Каршіякою» у плей-оф Кубка Європи ФІБА.

Водночас головною метою приїзду Багатскіса до України стала робота на чолі нашої національної чоловічої збірної, котра минулого тижня розпочала відбір на чемпіонат Європи — 2021. «Я тут, аби збірна України змогла потрапити на Олімпіаду», — Айнарс Багатскіс розкрив деталі своїх домовленостей з очільником Федерації баскетболу України Михайлом Бродським.

Утім до наступних літніх Ігор — дорога неблизька. А єврокампанія-2021 «синьо-жовтих» стане одним із головних індикаторів роботи латвійського спеціаліста, від якого залежатиме його майбутнє у збірній України.

Слід візнати, що відібралася на Євробаскет-2021 учасникам кваліфікації

■ ТАБЛО

Чемпіонат Європи-2021. Чоловіки.

Кваліфікація.

Група F. Угорщина — Словенія — 77:75. Австрія — Україна — 73:88, Словенія — Австрія — 85:78, Україна — Угорщина — 60:62.

Турнірне становище: Угорщина — 2 перемоги/0 поразок, Україна, Словенія — 1/1, Австрія — 0/2.

буде не надто складно. Загалом, три з чотирьох команд-учасниць відбіркової «пульки» матимуть право зіграти у фінальній частині турніру.

Боротися ж за путівки на майбутній ЧЄ українській збірній випало з командами Угорщини, Австрії та чинними чемпіонами континенту — словенцями.

Своє перше побачення з тріумфаторами ЧЄ-2017 «синьо-жовті» матимуть у листопаді поточного року. Поки ж підопічні Багатскіса по разу зіграли з австрійцями та угорцями. У стартовому матчі відбору українські збірники в гостях переграли збірну Австрії.

А от здолати сусідів з Угорщиною не допомогли вітчизняним баскетболістам

У Запоріжжі чоловіча збірна України поступилася Угорщині.
Фото з сайту xsport.ua.

навіть рідні стіни. Попри те, що впродовж трьох чвертей матчу, котрий проходив у Запоріжжі, «синьо-жовті» мали невеличку перевагу, в підсумку, поединок завершився з двома очками переваги гостевої команди, котрі вони заробили кидком із-під кошика за дві секунди до завершення гри.

Новий наставник «синьо-жовтих» визнав, що в програмному матчі його підопічні часто втрачали концентрацію й приймали неправильні рішення. Натомість опонент забивав із різних позицій, навіть не бачачи кільця. Особливо

дошкауляли українській команді триочкові кидки угорських снайперів. Натомість гру української команди не вистачало яскравого «плеймейкера». Багатскіс прагнув, аби ФБУ натуруалізувало американського розігруючого «Київ-Баскета» Шепарда, однак вийшло так, що перші поєдинки євровідбору збірна України на позиції першого номеру обходилася власними силами.

«Дуже засмучені й спустошенні цієї поразкою. Однак це баскетбол. Поразки трапляються, як би це прикро не звучало», — наголосив Багатскіс. ■

Читайте
в наступному
номері:

Як «Фарадей» «Академіком» став...

25 років тому Україна отримала
власну дослідницьку станцію
в Антарктиді

16 | УКРАЇНА МОЛОДА
ВІВТОРОК, 25 ЛЮТОГО 2020

■ БЕЙБІ-БУМ

Одного разу в Голлівуді

Квентін Тарантіно вперше
став татусем

Даніела Пік.

■ Дара ГАВАРРА

Ще недавно завидний наречений та затятій парубок Квентін Тарантіно кілька років тому нарешті одружився, а неподавно вперше став батьком. У 56-річного режисера та на двадцять років молодшої за нього ізраїльської співачки Данієли Пік народився первісток (36-річна дружина голлівудської зірки також уперше заміжня). Ще на врученні «Золотого глобуса» (за фільм «Одного разу в Голлівуді») Таранті-

но висловив подячні слова своїй дружині, яка була на той час вагітною, а вже сьогодні може сповна насолодитися роллю щасливого татуся.

Варто зауважити, що Квентін не був усі ці роки відлюдьком чи жононенависником — у нього траплялися романси з відомими, зірковими жінками, проте він не наважувався на такий рішучий крок, як одруження: чи не материнський приклад ставав перед його очима, адже його матуся в 15 років вийшла заміж, а вже в 16 розлучилася,

тож Квентін народився поза шлюбом. Щоб там не було, проте сьогодні відомий сценарист та режисер просто сяє від щастя, ставши нарешті батьком. Якщо його первісток успадкує гени батьків, а також діда (до слова, Цвіка Пік — відомий в Ізраїлі композитор і музикант, автор багатьох шлягерів, у тому числі й пісні «Діва», з якою Дана Интернешнл — співачка-трансгендер — у 1998 році перемогла на Євробаченні), то світова слава йому також забезпечена. ■

■ ОВВА!

Романтика із запахом... цибулі

«Макдональдз» випустить свічки з незвичними ароматами

■ Варка ВОНСОВИЧ

У цьому році виповнюється 80 років від дня заснування братами Річардом і Морісом МакДональдами закладу харчування, який з роками переріс у цілу імперію фаст-фуду. Із Америки цей пункт швидкого харчування поступово перебазувався майже в кожну точку земної кулі і набув такої популярності, що став невід'ємною часточ-

кою життя принаймні кожної молодої людини.

Неподавно компанія McDonald's вирішила присвятити найпопулярнішому в США (та й, мабуть, не тільки) гамбургеру Quarter Pounder (у світі він більше відомий як «роял чізбургер») колекцію сувенірів — календарі, біжутерія, футболки, а також... набір свічок з ароматами яловичини, булки, кетчупу, сиру, цибулі та отірка. Що цікаво, «авто-

ри» цієї ідеї пропонують запалювати всі свічки одночасно, щоб досягти максимального ефекту. Колекція запакована в подарункову коробочку і коштує 35 доларів (850 грн!). Також йдеться про те, що купити окремо якусь із уподобаних свічок не можна — тільки набором, які вже незабаром надійдуть у продаж спочатку в США, а потім (якщо сподобається фанам McDonald's) і в інших країнах. ■

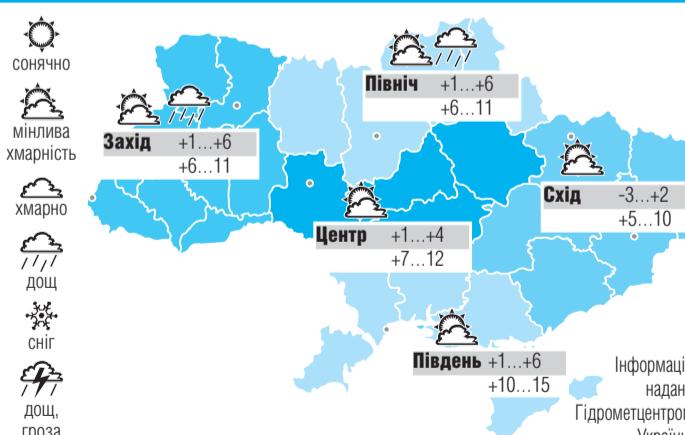
■ ПОГОДА

26 лютого за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, дощ. Вітер південно-західний, 7-12 м/с. Температура вночі +3...+5, у день +8...+10.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, дощ. **Славське:** вночі +3...+5, у день +8...+10. **Яремче:** вночі +3...+5, у день +8...+10. **Міжгір'я:** вночі +3...+5, у день +7...+9. **Рахів:** уночі +3...+5, у день +7...+9.

24 лютого висота снігового покриву становила: **Дрогобич** — немає, **Стрий** — немає, **Славське** — 2 см, **Плай** — 75 см, **Міжгір'я** — немає, **Рахів** — немає, **Долина** — немає, **Івано-Франківськ** — немає, **Яремче** — немає, **Коломия** — немає, **Пожежевська** — 34 см.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефони редакції: 044-361-62-61;

з мобільного: 094-926-32-61

Електронна пошта редакції:

ukr/moloda@ukr.net

Рекламне бюро:

reklama-umoloda@ukr.net

Відділ реалізації:

454-84-41

sale_umoloda@ukr.net

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kyiv.ua>

Відділи:

економіки — wagmer@ukr.net

культури, історії, суспільних проблем —

vsamchenko@i.ua

Україна Молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець —

ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками:

«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,

«Фінансова експертіза», «Здоров'я та біль», «Це — працює!»,

«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,

«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,

«Вітасмо», «Любов і الشا».

Матеріали із позначкою ® друкуються на правах реклами

Газета друкується
у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. блок № 3009021

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 79

Верстка та виготовлення

фотоформ —

комп'ютерний центр

редакції «УМ»,

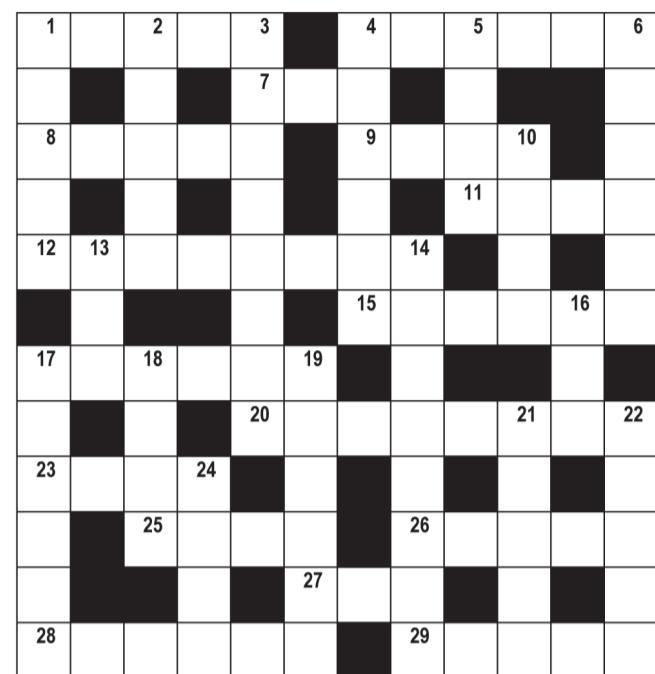
Газета виходить

у п'ятницю — суботу (спільні номери)

Тираж 86734

1234567890

КАЛЕЙДОСКОП

■ КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №21

По горизонталі:

1. Сановник вищого рангу в мусліманських монархіях, політичний або релігійний радник султана або халіфа. 4. Паличкоподібна бактерія. 5. Світ, де живуть клуни, акробати, ілюзіоністи і дресировані тварини. 6. Аспірант військових вишів. 10. Закрите об'єднання людей зі спільними інтересами. 13. Місто мрії Остапа Бендера. 14. Українська етнічна територія, основна частина якої зобігається зі східною половиною Підкарпатського воєводства Польщі. 16. Столиця Башкортостану. 17. М'яз руки між ліктем і плечем. 18. Умови допущення особи до користування тими чи іншими політичними правами. 19. Зручні обставини, підхід для чого-небудь момент, шанс. 21. Лідер кавер-гурту Wszystko, учасник телешоу «Голос країни». 22. Слов'янський бог весняного сонця. 24. Дерево — символ Лівави.

відносять до високої кухні. 4. Відомий англійський поет-романтик XIX століття. 5. Світ, де живуть клуни, акробати, ілюзіоністи і дресировані тварини.

6. Аспірант військових вишів. 10. Закрите об'єднання людей зі спільними інтересами. 13. Місто мрії Остапа Бендера. 14. Українська етнічна територія, основна частина якої зобігається зі східною половиною Підкарпатського воєводства Польщі. 16. Столиця Башкортостану. 17. М'яз руки між ліктем і плечем. 18. Умови допущення особи до користування тими чи іншими політичними правами. 19. Зручні обставини, підхід для чого-небудь момент, шанс. 21. Лідер кавер-гурту Wszystko, учасник телешоу «Голос країни». 22. Слов'янський бог весняного сонця. 24. Дерево — символ Лівави.

Кросворд №19 від 19 лютого

■ ПРИКОЛИ

Фімо, ти таки зустрів дівчину. Треба одружитися.

— Так уже готуємося. Моя Циля шукає музику і вибирає, як прикрасити зал.

— А ти? Як вирішуєш питання?

— Побутові — переписую майно на батьків.

— Дівчина заплуте свого нового приятеля:

— Чому, коли ми цілуємося, ти змушуєш тримати тебе за вуха?

— Тому що одного разу в такій ситуації у мене з кишені знік гаманець із грошима.

— Мамо, завтра батьківські збори. Підеш?

— Ні, синку, ми краще на ці гроші з тобою в Туреччину з'їздимо.

— Офіціант, а чому у вас одна й та сама страва то з сіллю, то без солі?

— Ми намагаємося урізноманітнити наше меню.
